

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-

Társaság.

József főherczeg-ut 22. sz

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, február 24.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Kossuth a királynál.
Kossuth a király előtt.
Zichy Jenő gróf előadása Aradon.
Királysértés — idegességéből.
A matróna szerelmeslevelei.
Farsang vége.
Ágyugolyók a vonaton.
Szerbia megfenyítése.
Bonyodalmak a favágógép körül.
Táncvizsga a főrendiházban.
Tárca: A novella.

Kossuth a királynál.

Arad, február 23.

Audienciát, amelynek a bécsi Burg a színhelye, régóta nem várt a magyar politikai világ olyan feszültséggel, olyan egygyé forrasztó izgalommal, mint ma. A betegségéből fölépült Kossuth Ferenc járult ma ő felsége elé s ha való is, hogy ez a kihallgatás döntést nem hozott, annyi kétségtelen, hogy nagy jelentőséggel avatkozott a magyar állam két nagy aktuális ügyének: a bankkérdésnek és a katonai dolgoknak elintézésébe.

A jelentőséget mindenek előtt az magyarázza és teszi mindenki előtt világossá, hogy Kossuth Ferenc ma, különösen a jegybank kérdését illetően, valóban a nemzetet, a nemzet álláspontját képviselte. Igen; ennek a sokféle pártra, száz töredékre, ezerféle nézetre és izlésre szakadozott nemzetnek, az ortodox közösbank-hi-

veknek és a meg nem alkuvó bank-szétszakítóknak egy azon vágya egyezett Kossuth Ferenc akarataiban: hogy a bankkérdés az ország gazdasági vesztesége nélkül, a nemzeti önállóság érvényesítésével és az uralkodóval való egyetértés megbolygatása nélkül rendeztessék. S ezt a törekvést, a melyet ma Kossuth személye képvisel, s a melynek az uralkodó előtt is tolmácsa volt, mindenki megbecsüheti Kossuth Ferencben. Tárnyilagosan, és az ügy érdekeit tartva szem előtt, senki se vetheti szemére, hogy nem maradt meg a bankkérdésben azon a radikális állásponton, a melyet mint pártvezér képviselt és fentarhatott, de a melyet, mint a kormány tagja, a mai körülmények mellett sikerrel nem érvényesíthetne. Sem a közös bank hivei nem kereshetnek olesó örömet abban, hogy a teljes bank-önállóság, amint ők előre mondták, nem sikerült — se pedig a külön bankosok nem kalapálhatnak vádat azért, mert Kossuth Ferenc a lehetetlen — és tegyük hozzá: a bizonytalan kilátásu — helyett a lehetőt keresi, oly módon, hogy az állami önállóság ebben a jelentős, kifelé is szóló gazdasági kérdésben megnyilatkozzék. Sőt az országra kedvezőnek mondható, hogy a függetlenségi párt kormányra jutásával ennek a nagy, életbevágó ügynek sorsa olyan higgadt, a dolgok felelősségével és következményeivel számító férfiú kezébe

jutott, mint aminő Kossuth Ferenc. Ha helyette olyasvalakire van ez bízva, akit a kormányon is csak a népszerűség elérése irányít a cselekvéseiben s aki az ország nyugalmanál és békénél többre becsüli azt a gyönyörűséget, hogy ő a nemzet előtt a mellét verhesse, az ugynevezett tántoríthatatlanságot fitogtathassa, — a bankkérdés maga a válságok kivárthatatlan forrása lehetett volna.

A mai kihallgatás eredménye fölül a politikusok teljes bizonytalanságban vannak, sőt a bécsi Magyar Házban a csüggedés szárnyai csaptak szét. Ez a csüggedés bizonyára ép oly korai, mint az a remény, amely azt várta, hogy a mai audiencia teljesen elvágja a bankkérdésnek bizonytalanságát. Az audiencia kétségtelenül tisztázta a fogalmakat. A király Kossuth Ferenc előterjesztését már nem mint egy párt, egy frakció, sőt nem is mint a kormány, — hanem mint az ország álláspontját fogadhatta; s nincs kizárva, hogy ezzel szemben a király is álláspontot nyilvánított, vagy esetleg a maga semlegességét juttatta kifejezésre, a két kormány megegyezésére bízva a dolgot.

Elháríthatatlan akadályokról, leküzdhetetlen ellentétéről semmi esetre se lehet szó, mert ezt már ma a kormányválság kitörésének kellett volna követni. Még a nagy tájékozatlanságban is, amelyet a szűkszavu tudósítók maguk után hagynak, bizonyos

A novella.

*

Péterfalvi, a kitűnő író, szórakozottan babrált egy sárga borítékú levéllel. Az elmosódó postabélyegzőt nem lehetett kibetűzni, az írás ismeretlen volt előtte. Eppen egy ósbudavári varieté előadásáról tért haza s nem érzett hajlandóságot, hogy a levéllel foglalkozzék. Letette hát az ágya mellett álló asztalkára s miután bevett egy késhegynyi angol szódát, lefeküdt. Elaludni azonban különösképpen sehogyszem tudott; úgy érezte, mintha az ósbudavári macsicsot az ő gyomrán lejtene valaki. Boszúságában fölcsavarta a villamos lángot, és kinyújtotta a kezét a sárga boríték után. Asitozva tépte föl, de már a levél láttára egy csöpp érdeklődés villant föl a szemében. Most már tudta, kitől jön és nagyjából azt is elképzelte, amit tartalmaz. Péterfalvi ugyanis néhány héttel azelőtt egy novella kéziratát kapta ugyanattól a kéztől, pár sornyi kedves kéréssel, hogy mondjon róla kritikát. El sem olvasta, máris tisztában volt vele, hogy a novellát fiatal leány írta — a gömbölyű, apácás betűk bizonyos naiv üdőséget lehelték — s az író mosolyogva gondolta végig az udvarias, semmitmondó frázisokat, aminőkkel az ilyen kis hölgyek ambícióját szokta kielégíteni.

Különben — határozta el, miközben felvette a frakkját és utolsót pillantott a tükörbe — nincs kizárva, hogy a história tűrhető legyen. A pipiskeleányok fantáziája néha bi-

zony lefőz minket is, stílust pedig ma már a felsőbb leányiskolából hoz magával mindenki...

Azután megfellekedett a kis novelláról, mignem egy, a maihoz hasonló éjszakán, újra kézbevette. De ekkor éppen kifogyott a szóda bikarbonája és a mai szelíd macsics akkor valószínű dervistáncá szilajodott. Gyilkos hangulatban nézte át a kézirat finomvonású íveit és nem találta meg bennünk sem azt a bizonyos üdőséget, még kevésbé a pipiskeleányok vakmerő fantáziáját, sőt még a stílus is kétségbeesett.

— Ha ennek kitűnő adtak magyarból, föl kell akasztani a professzorát — mormogta idegesen, s a papirkosarába vágta a kéziratot. És nyomban megfirkantotta a lapjába szánt üzenetet a novella ismeretlen szerzőjének minden enyhítő frázis nélkül, hat szóban a keserű pirulát: „banális, elcsépelt, unalmas és pongyolahistória”.

Most pedig a lesajnált szerző, ime újra megszólalt:

— Négyoldalas szemrehányás — gondolta Péterfalvi jókedvre hangolva és fölvetve a csipetőjét.

... Nyugtázom a kritikát — kezdődött a levél — amelynek csak az utolsó negyede érint engem közvetlenül és az sem újság előttem, mert egykori tanárom, az öreg Csámpor, sohasem mulasztotta el tudtomra adni, hogy a nyelvérzékem tökéletesen korrumpált, s stílusom förtelmesen hanyag és hogy neki kö-

szönhetem a hármasmot... Az öreg Csámpor ilyen alkalmakkor dühösen kikelt a divatos írók ellen is, akik a lipótvárosi vagy terézvárosi zsargonján fecsegik össze badarságaikat ugynevezett társadalmi problémákról és pszicho-patológiai esetekről. Szerinte ezek az urak még hármast sem érdemelnének magyarból. A pongyolaság vádjával tehát megvolnánk. A többi három, lássa, nem nekem szól: a históriát nem én találtam ki — maga az élet produkálta úgy. Én csak leírtam, természetesen pongyolán... Valamikor Goethét olvastam s azt képzeltem, hogy igaz ez a tanácsa: „markolj bele az életbe, mindenütt érdekes.” Goethe azonban vén slendrián és nyilván önnek van igaza: az élet banális, elcsépelt és unalmas. Mert hisz miről is van szó? Egy kisasszony a legjobb úton indul, hogy grandiózus szerencsével fogjon férjet és akkor beleszeret valakibe s elszalasztja érte a fényes partit... De hiszen ön is asszisztált ennél a banális históriánál — már nem emlékszik rá?! Akkoriban történt, mikor ön a Sasvár vendégházban nyaralt a hegyek között és néha-napián kegyeskedett közénk is — egyszerű fürdőpublikum közé — keveredni. Eszembe jut, mily irigyen csodáló pillantások és alázatosságukban is hódításra szánt, gyöngéd mosolyok repültek ön felé, amint észrevettük a világosdrap béléslü grófi fogatot a fürdőpark kapujánál. A szép Bóniss Masa igazi batiszt-csudákat komponált ezekre a ritkaságos alkalmakra, hogy mennél többet láthassunk a gyöngyházfényű

az, hogy a bankkérdés megoldása uton van és talán soká nem fog magára várni. S ebben a kérdésben mindenki, aki ma a bankügytől a pártpolitikát el tudja választani, az ellentéteket ennél a pontnál pihenteti, — a mai kihallgatás után több nyugodtsággal és reménnyel várhatja a végső kifejlődést.

Kossuth a király előtt.

Reménytelen banktárgyalás ok. — Az audiencia eredményei.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 23.

Hosszas halogatás után, melyet Kossuth Ferencnek betegsége idézett elő, ma délből megjelenhetett a kereskedelmi miniszter a király előtt. Kossuth több mint egy óráig volt a Burghan és audienciája után tanácskozott több bécsi államférfival, köztük különösen hosszan Schönaich közös hadügyminiszterrel. Ez utóbbiból következőleg Kossuth bécsi audienciájának tárgya nemcsak a bank-ügy, hanem a katonai kérdés is volt.

Amit Kossuth a hírlapírók előtt mondott, abból alig lehet következtetni az audiencián történetekre. A különféle forrásból eredő jelentések azonban egybehangzóan megállapítják, hogy bár a bank-kérdésben döntés nem történt, de az ügy jelenleg nem biztat jó eredménnyel. A magyar és az osztrák kormány még ebben a hónapban megkezdje a tárgyalásokat, de a megegyezésre alig van kilátás és végül is vagy ideiglenes rendezésben — provizoriumban — vagy a király döntésében állapodnak meg.

A mai nagyjelentőségű audienciáról távirataink a következő sorrendben számolnak be:

Az audiencia.

Bécsből táviratozzák: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, aki tegnap Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Sztérynyi József és Daruváry osztályfőnök társaságában vacsorázott, ma reggel 9 órakor a magyar házban Schönaich hadügyminiszter látogatását fogadta. A közös hadügyminiszter félóra hosszat időzött a kereskedelemügyi miniszternél, Kossuth Ferenc azután Apponyi Albert gróffal és Sztérynyi Józseffel tanácskozott és fél 11 óra után a Hofburgba ment, ahol a király 11 órakor fogadta kihallgatáson.

A kihallgatás 1 óra 10 percig tartott. A király Kossuth előterjesztéseit, amelyek az általános politikai helyzetre és a bankügyre vonatkoztak, igen kegyesen fogadta. Döntés semmiféle irányban nem történt. A király Kossuth előterjesztésének minden részlete iránt érdeklődött és több kérdést intézett a miniszterhez. A kihallgatás 12 óra 10 perckor ért véget. Kossuth az audiencia után kijelentette az újságíróknak, hogy a kihallgatáson elég jó impressziókat nyert és hogy az uralkodó jó hangulatban volt. A miniszter azután visszahajtatott a bank-gassei palotába.

Audienciája után Kossuthot több budapesti fényképész lefotografálta.

Kossuth visszajövet a magyar házban azt mondta az egybegyűlt újságíróknak:

— Csak külsőségekről számolhatok be. Ő felsége rendkívül kegyesen fogadott és rendkívül jó hangulatban volt. Elég jó impresszióval távoztam.

Azután Apponyival és Sztérynyivel tanácskozásra vonult vissza.

Apponyi gróf délelőtt meglátogatta Stürgkh gróf osztrák minisztert és fogadta a gróf viszontlátogatását.

A miniszterek látogatásai.

A Bud. Tud. jelenti: Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter Bienenrth báró osztrák miniszterelnöknél és Bilinszky lovag pénzügyminiszternél leadta névjegyet. Tervbe van véve, hogy Kossuth a délután folyamán találkozik Pranger József udvari tanácsossal, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkárával.

Későbbi távirat jelenti:

Az audiencia után Kossuth, Apponyi és Sztérynyi leadták névjegyeiket az udvari méltóságoknál, a közös és az osztrák minisztereknél, az Osztrák-Magyar Bank vezértitkáránál. Stürgkh gróf a Magyar Házban látogatta meg Apponyit.

Este jelentik Bécsből:

A délután folyamán fél 3 órakor Kossuth Ferenc meglátogatta Aerenhalt, akivel egy óra hosszat tárgyalt. Délután 4 órakor fogadta Kossuth Bienenrth osztrák miniszterelnök látogatását, amely fél óráig tartott. Öt óra után Bilinszky osztrák pénzügyminiszter látogatta meg Kossuthot. A két miniszter több mint egy óra hosszat beszélgetett egymással. Háromnegyed 4-kor megjelent a magyar palotában Hoffmann Hugó altábornagy, a közös hadügyminiszter osztályfőnöke, aki Apponyival és Sztérynyivel tárgyalt egy óra hosszat.

Kossuth az audienciáról.

Kossuth Ferenc már az audiencia előtt kijelentette a Bécsbe utazott újságíróknak, hogy kihallgatásáról érdemlegesen nem nyilatkozhat, mert azt rossz néven vehetnék tőle.

Audienciája után Kossuth ezeket mondta az újságíróknak:

— Önök jól tudják, hogy mint régi újságíró, a sajtónak jó barátja maradtam. Ezért megfogják érteni, hogy az audienciáról semmit sem mondhatok. Tudom, mennyire érdeklődnek Önök kihallgatásom eredménye után, tudom, mennyire fáradoznak, hogy az azon történetekről tudomást szerezzenek, de ismétlem: ilyen alkalmaknál tanusított tartózkodás magától értetődő kötelességem.

Mi lesz a bank-kérdésben?

Bécsből jelentik: A kihallgatásnak kétségen kívül legfontosabb tárgya a bank-kérdés volt. Őfelsége megjelölte Kossuthnak azt az irányt, melyben a banktárgyalásoknak mozogni kell. A két kormány a banktárgyalást legközelebb abban a tudatban fogja megkezdni, hogy teljesen önálló magyar bankra egyáltalában gondolni sem lehet. Mivel a tárgyalások teljesen kilátástalanoknak látszanak, valószínűleg a király fogja eldönteni a bank kérdését.

válalából. Azt hiszem, a Bóniss Masa válla mely hatást tehetett önre, mert a drap bélési hintó mind gyakrabban tűnt föl a látóhatáron. Végre már állandóan abbonált lovagja lett Masának s azon a klubestélyen, amit Masáék rendeztek, ön is elvállalt valami felolvasást. A közönség természetesen tombolva lelkesedett a nagy íróért és a hölgyek kigyót-békát összehordtak a Masa kacérságáról. Hogy ön miként vélekedett, azt persze nem tudhatuk pozitíve, de tudtuk, hogy naponta friss ibolyacsokrok érkeztek Pestről a Masa címére és a grófi kertész is sűrűn lejött a Sasvárból, hogy Bónissék lakásában felfrissítse a virágállványokat. Mindent összevéve: Masát valamennyien az ön menyasszonyának tartottuk is spe: mindaddig, amíg az Anna-bál után kipattant a nagy meglepetés és ön hirtelen elutazott, be sem várva az öreg kegyelmes ur szalonkoersiját...

Péterfalvi elfakuló arccal gyűrte össze a levelet.

— Infámis kis béka — sziszegte dühösen — vajjon ki lehet?

Idegesen kutatott az emlékei között, de hiába vette sorra valamennyi ismerőst arról az emlékezetes nyárról, nem birt rájönni, hogy melyiktől telhetett ki ennyi impertinencia. Azt sem tudta, hogy volt-e analógia az agyonütött novella s az ő esete között Bóniss Masával, mert alig emlékezett már a kis tákolmányra, amit el sem olvasott alaposan voltaképpen. Csak azt érezte, hogy ez a levél most bosszút áll rajta és a fejébe hajtja minden vérért. Megint maga előtt látta Masát, azt a kacér szökecsket, akiért élete legnagyobb ostobaságát már-már hajlandó volt elkövetni...

Egy pillantásig megint érezte azt az intenzív meleget, amit a gyöngyházfényű váll sugárzott ki, ha tánc közben néha hozzásimult... És az a lány fel tudta őt áldozni egy olyan szimplex fráterért, valami körorvosért! Vajjon boldog-e? Nem bánta-e meg a választását? És újra kisimitotta ismeretlen kintője levelét, hátha az tovább is hirt ad még Masáról.

... Az ön elutazását persze különbözőképpen kommentálták, de azzal az egygyel mindenki tisztában volt, hogy össze kell függnie a Masa jegyváltásával. Reinitz tábornokné, aki végeképp nem kedvelte Bónissékát, azt mesélte, hogy ön egyszerűen megfúttott a nyilatkozat elől, miután az egész udvarlás csak tréfa volt az ön részéről: pour passer le temp... Masa pedig dacos elkeseredésében megcsipte az istenadta körorvost. Hanem ezt a verziót alaposan lecáfolta a kis Rudi gróf! Tudniillik, az ön sietős távozása után egy este ismét megjelent a drapbélésű fogat a Sasvárból és a kis gróf beállított az étkezőbe, csöppet sem ekskluszív módon, mint ön szokta volt — hanem egyenesen közénk telepedett és bemutatta magát minden fiatal asszonynak. Azontul pedig egész nap a fürdőn tanyázott. Ő világosította fel a tábornoknét, hogy önnek nagyon is komoly szándékai voltak Masával és hogy mennyire biztosnak hitte magát a szép leány felől. A kis gróf nagyon mulatságosan tudta ezt a dolgot előadni és valamennyien sokat kacag-

tunk rajta, ámbar az asszonyok sajnálták őnt. De a Masa viselkedését még mindig nem tudták megérteni; valósággal tüntetett az ő vázsonruhás doktorával. Bónissné maga is elsőhajtozta az alispánnénak, hogy praktikusabbnak gondolta a leányát, de hát ki hitte volna, hogy az a falusi Aeskulap egyáltalában veszedelmes lehet?!

Ilyenformán utólagosan azt is megállapíthatjuk, hogy Masa a batiszt-esudákat és az ibolyacsokrokat nem az ön kedvéért viselte, hanem, hogy a szűkszavú doktort féltékenységre tegye. S a felénk imádó tán éppen azalatt szánta el magát a nyilatkozásra, amíg Masa tizenharmadszor újrázta önrel a szupécárdást az Anna-bálon. Mert vasárnap délután karonfogvást jöttek a ténzenéhez, ön pedig a következő reggel elutazott...

Szívesen kijelentem, hogy egyetérték a kritikájával ezt a históriát illetőleg és beismerem, hogy Goethe vén slendrián. Egyébként maradtam stb.

Odalent már az első villámoskocsik esöngettek és Péterfalvi még mindig tehetetlenül bámult a kivilágosodó ablakokra. Miután aludni úgy sem tudott többé, felkelt és bement a fürdőszobájába. A hideg zuhany felüdítette elerőnyedt idegeit s öltözködés közben szánakozó pillantással nézett az apró darabokra tépett levél felé.

— A kis skorpió — gondolta — legalább nem fogja megtudni, hogy talált-e a marása...

Nil.

A *Neues Wiener Zeitung* jelenti: Ugy látszik, a bankkérdésben véglegesen megállapították a programot. A két kormány még ebben a hónapban megkezdte a tárgyalást. A szakbizottságok legjobb esetben március végén készülnek el előkészítő munkájukkal. Ennélfogva a bankkérdés csak áprilisban jut válságos stádiumba. A két kormány kétségtelenül mindent el fog követni, hogy kompromisszumot hozzon létre, de erre nagyon kevés a remény. Az osztrák kormány szívesen ragaszkodik a bank-közösség fenntartásához és az önálló kartellbank tervét semmi körülmények közt nem akarja elfogadni. Az osztrák kormány most a külső helyzet miatt is szükségesnek mondja a közös bank fenntartását a nagyhatalmi állás érdekében. Az osztrák kormány még arra is számít, hogy ugyanezekre az okokra való tekintettel más tényezők is exponálni fogják magukat a bank-közösségért. Hírszerint a legszélsőbb határ, amit osztrák részről elfogadhatónak mondanak, az volna, hogy a közös bank privilégiumát 1917-ig meghosszabbítják. Hogyha technikai okokból: a parlament elnapolása, kormányválság, stb. következtében ez lehetetlen volna, akkor két esztendőre bankprovizoriumot kellene teremteni.

A katonai kérdések

A Bécsben tartózkodó magyar politikusok élénken kommentálják *Schönaich* báró közös hadügyminiszternek *Kossuth* Ferencnél tett látogatását. Érdekes jelenségnek mondják, hogy a közös hadügyminiszter annyira sietett *Kossuth*-tal személyes érintkezésbe lépni, hogy még az audiencia előtt megjelent nála. Valószínűnek mondják, hogy a mai látogatáson a katonai kérdések megoldása került szóba és *Schönaich* a kiegyezés feltételeit tárgyalta meg *Kossuth*-tal.

Kossuth holnap reggel a kilenc óra öt perckor induló gyorsvonattal utazik vissza Budapestre. Holnap este megjelen a függetlenségi pártkörben és résztvesz a pártvacsorán is.

Nincs döntés.

Budapesti távirat jelenti:

Kossuth Ferenchez közelálló forrásból jelentik a *Pester Lloyd*-nak: *Kossuth* Ferencnek az a kijelentése, hogy audienciája jó impressziót gyakorolt rája, nem értelmezendő úgy, mintha a bank kérdésében döntés történt volna, csupán úgy, hogy ő felsége a magyar kívánságokkal szemben igen nagy jóindulattal viseltetik.

TANÜGY.

(—) Építkezés az újszentannai polgári iskolában. Újszentannáról jelenti tudósítónk: Az újszentannai állami polgári fiúiskola már évek óta igen rozoga állapotban van s rendkívül szűk helyiségekkel rendelkezik. Tekintettel ama körülményre, hogy az intézetnek szépszámu növendéke van, már évek óta sürgették az illetékes körök az iskola renoválását és kibővítését. Az újszentannaiak eme régi óhaja most mielőbb teljesedésbe megy. Mert, mint értesülünk, Nagy Lajos szakfelügyelő előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízta az államépítészeti hivatalt, hogy az újszentannai polgári iskolához építendő tornaterem, nemkülönben a rajzterem és szertárak átalakítására vonatkozó terveket készítse el, miket a miniszter már jóvá is hagyott. Újszentanna község képviselőtestülete elhatározta továbbá, hogy a polgári iskola épületének tulajdonjogát a kincstárba ruházza át. Ez ügyben Arad vármegye főispánja most kérdést intézett a községhez, hogy a tulajdonjog átadás után az épület jókarban tartásáról gondoskodik-e? Tanügyi körökben most már biztosra veszik, hogy az új-

szentannai polgári iskola kibővítésének és átalakításának kérdése végre tető alá jut s remélik, hogy az építkezés mielőbb megkezdődhetik.

A MATRÓNA SZERELMES LEVELEI.

A félrevezetett gróf.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, február 21

Kacagtató előzményei vannak annak a bűnyegnek, amelyben ma indított vizsgálatot a budapesti főkapitányság. Egy kissé elszegényedett, s szűkös anyagi viszonyok között élő mágán tett följelentést egy pénzügynök ellen, aki rutul visszaélt a bizalmával és több száz korona erejéig megkárosította őt.

A tragikomikus eset így történt:

Néhány hónappal ezelőtt *Kattenburg* István gróf, budapesti magánzó megjelent *Zaborszky* István budapesti ismert pénzügynök Wesselényi-utcai irodájában és ezt mondta:

— Tízezer koronára van szükségem; ha megszerzi, jó jutalékot kap.

— Az nagy összeg, — mondta *Zaborszky* — s éppen ezért nem tudom megszerezni, de ha nagyobb összeget akar magának biztosítani, ahhoz hozzá tudom segíteni.

— Mennyi az a nagyobb összeg?

— Mondjuk például hatszázezer korona, — felelte az ügynök, amire a gróf sarkon fordult, hogy otthagyja.

Nem vagyok én gyerek, hogy tréfát üzzön velem, — mondta.

— Én nem tréfálok. Én kitűnő partihoz segítem a gróf urat. Annak a lánynak hatszázezer korona hozománya van.

Ezzel a ravasz ügynök elővette egy gyönyörű szőke lány arcképét és a gróf elé helyezte.

— Ez az a nő, akit önnek szántam. Se nem sánta, se nem pupos, se nem süket, csak az a baja, hogy a multban reménytelenül szeretett. Az apja gazdag osztrák diplomata, Grácban laknak. Az apjának az a vágya, hogy a lányát magyar mágánshoz adhassa feleségül.

A gróf nagyon megörült a valószínűnek látszó fölvilágosítás után. Azonnal átadta az arcképét az ügynöknek, hogy juttassa el az osztrák diplomata lányához.

Néhány nap múlva tessék jelentkezni. Talán már többet tudok mondani, — szolt az ügynök s a gróf boldogan távozott.

Pár nap múlva az ügynök mosolyogva fogadta a mágánst:

— A kisasszony levelet írt.

S ezzel átadott a grófnak egy, gyöngéd női kézzel írott levélkét, amelyben a kisasszony azt adja tudtul lovagjának, hogy minél hamarabb szeretne vele megismerkedni. A gróf azonnal válaszolt a levélre s a választ az ügynöknek adta, mert *Zaborszky* egyelőre nem akarta elárulni a gazdag leány címét. Néhány nap múlva a gróf újabb levélkét kapott, amire ő ismét válaszolt. Így ment ez a levélcseré néhány hétig, amíg a gróf megtudta, hogy becsapták. A napokban az ügynök azt mondta a mágánst, hogy Grácba akar utazni az ő ügyében. Utiköltségre 500 koronát kért. A hiszékeny ember nagy küzdelmek után előteremtette a pénzt. Tegnap reggel ismét elment az ügynök irodájába. Őt nem találta ott, a szolgálja azt mondta: fél óra múlva érkezik meg. A gróf várt vagy két óra hosszáig, de az ügynök nem jött. A szobában még egy öregasszony is várakozott, aki nagyon sopánkodott, hogy az ügynök nem mutatkozik.

— Mit akar tőle? — kérdezte a gróf.

— Pénzt. Tartozik nekem.

— Hát magának van pénze? — tudakolta a mágán az egyszerűen, svábos parasztság-gal öltözött asszonytól.

— Én nem adtam neki kölesön, hanem levelek írásért tartozik nekem. Egy pár hónapja írat velem német szerelmes leveleket. Azt mondta, kapok érte egy pár tizest, de még nem adott egy fillért se.

— Hogy hívják magát?

— Özvegy Pécsel Jánosné vagyok. Az uram vasutas volt; nyugdíjból élek, de már beteges vagyok, mert már 75 esztendő van a vállamon.

A grófnak gyanus volt a szerelmes leveleket író matróna. Elővette az állítólag Grácból jött és mindég nála lévő leveleket és megmutatta a vén asszonynak:

— Ismeri-e ezeket?

— Hisz ezeket én írtam, — mondta az asszony.

A gróf ebből megérthette, hogy az ügynök becsapta őt. Azonnal jelentést tett a rendőrségen, amely ma kihallgatta a 75 éves „menyasszonyt.”

Királysértés — idegességből.

Incidens az aradi törvényszék előtt.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 23

Érdekes királysértési pörben ítélezett ma a nagyváradi kir. törvényszék, amely alkalmat adott arra, hogy a bíróság az enyhítő szakasz alkalmazásánál közvetlen tapasztalatok nyomán is beiktassa az idegességet mint enyhítő körülményt. A királysértési pör hőse egy aradi asszony, akit nagyfoku idegessége kevert ebbe a vétségbe.

A pör előzményei Aradon játszódtak le, mintegy két évvel ezelőtt. Az itteni bíróság ugyanis *Budai* Juliánát, egy iparos nejét valami rágalmozási és becsületsértési pörben maga elé citálta s mintán a tárgyalás anyaga elég bizonyítékot nyújtott a vádlott bűnösségére, el is marasztalták kisebb pénzbírságban. A vádlott azonban meglehetősen ideges természetű lévén, nagyon zokon vette a marasztaló ítéletet s amikor azt a bíró ő felsége a király nevében kihirdette, felpattant a helyéből:

— Na hát, tisztelem én a királyt, ha a nevében ilyen igazságot hoztak az urak! — És még meg is toldotta egy pár reprodukálhatlan kifejezéssel, amire az elnök szigorúan rászolt.

— Na hát, tisztelem én a bíró urat is, meg az ügyész urat is! pattogott tovább a menyecske s csak úgy áradt a szájából a sértések özöne, amelyet hasonlóképpen lehetetlen reprodukálni.

Az ily módon hangulatossá vált tárgyalás úgy végződött, hogy *Budai* Juliánna ellen nyomban megindították az eljárást királysértésért és a bíróság rágalmozásáért is. Az aradi bíróság érdekelt fél lévén, delegálás folytán a nagyváradi kir. törvényszék folytatta az eljárást és ma tárgyalásra tűzte ki. A vádlott megjelent. *Millre* Gyula hallgatta ki s miután elmondta, hogy mivel van vádolva, feltette a szokásos kérdést:

— Bűnösnek érzi magát?

— Dehogyan érzem kérem — felelt a vádlott.

— Miért nem? — kérdezte tovább az elnök.

— Olyan ideges vagyok én kérem, hogy ha valami bántalom ér, azt se tudom, mit csinálok.

És ezen az alapon vallott tovább s látszott rajta, hogy ugyancsak fékezi magát az olykor-olykor előtörni akaró indulatoktól. A

biróság figyelembe véve a vádlott védekezését, a nagyfokú idegességet, a 92. §. alkalmazásával egy hónapi fogházra ítélte. A tömegesen elkövetett sértésekért ez igazán enyhe ítélet volt, azonban a vádlott ennek a hallatára is csak nagynehezen tűrtöztette magát.

— Hát jól van — mondta — ez sem igazság — de felebbezek.

Felebbezett az ügyész is szigorításért.

BONYODALMAK a favágógép körül.

Az ostrom következményei.

Mint sok évszázaddal ezelőtt a törökök Eger várát, úgy ostromolták meg pár hónapja a Szabadság-téren az aradi favágók a fűrészelőgépet, amelytől a kenyérüket féltették. Csákányokkal, fejszékkel fontottak a masinának és föl akarták darabolni, mint a hasábfát.

Ez a viharos kezdet gondolkodóba ejtette a gép tulajdonosát, Klein B. Vilmos aradi, Sina-utcai lakereskedőt, aki úgy találta, hogy nem érdemes bajlódni a masinával, ha az ennyi kollektív károkozást okoz. Minthogy a gépostrom után vevő is akadt, elhatározta, hogy eladja a modern kor eme legújabb csodáját.

Steiner Miksa szupáriligeti vállalkozó lett volna a vevő, aki a gépet a kis telepés községi lakosságának föltétlen nagy ámulatára, a falujába akarta vontatni. Az üzletet a két kereskedő meg is kötötte olyan formán, hogy a gépet Steiner a következő napon átveszi és 1000 koronát azonnal lefizet érte, a vételár többi részét pedig máskor adja meg.

Klein B. Vilmos másnap várta a Steiner embereit a gépet. Időközben a favágók aradi egyesületének elnöke is tudomást szerzett a gép eladásáról és örömeiben arra bírta kartársait, hogy az Aradról kivonuló masinának ovációt rendezzenek. A favágók félnapot töltöttek el a Sina-utcában és várták a rájuk nézve megváltást jelentő gépkivonulást. A szupáriligeti kereskedő azonban nem vitte el a favágógépet és így a szegény aradi favágók bosszusan osztottak szét. Steiner Miksa maga helyett levelet menesztett Kleinnek, jelezve, hogy a vételtől eláll. Azt hozta föl indokul, hogy a gép nem bír járóképességgel, s csak úgy tud eljutni egyik helyről a másikra, ha lóval vontatják.

Klein B. Vilmos az üzlet felbontása miatt, a gép átvétele és az 1000 korona megfizetése érdekében pört indított Steiner ellen az aradi járásbírósnál. A pörben Steiner ugyanazzal védekezett, amit a Kleinhez intézett levelében felhozott az átvétel megtagadásának indokul. Klein viszont azt vitatta, hogy a gép magától is tud járni. A bíróság elrendelte a szakértői szemlét annak megállapítására, hogy a gép csakugyan jár-e a saját lábán is, vagy pedig vontatni kell? A szemle a napokban volt a Tököl-téren. A gépet megindították a Sina-utcában és a Tököl-tér felé irányították, amelyet szép nyugodtan, méltóságteljesen körül is sétált. A szakértők, Stengl Andor iparfelügyelő és Szathmáry Károly gépüzem igazgató konstatálták, hogy a gép jár.

— Majdnem olyan biztosan működik, mint az autobuszok, — mondta Stengl.

— De csak akkor, — felelte tréfásan Szathmáry — ha nem sztrájkoló sofförök vezetik.

Különben a pörös felek a próba után egyezséget kötöttek, amelynek eredménye az, hogy a gép továbbra is Klein tulajdonában marad.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

SZERBIA MEGFÉLEMLITÉSE.

Forgách nagykövet elhagyta Belgrádot. — Montenegro ellenünk.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 23.

A monarkia és Szerbia konfliktusa a mai napon semmit sem veszített válságos jellegéből. Belgrádban megalkult az új kormány, melynek tagjai jórészt a háborus pártból kerültek ki és Szerbia népe sem mutatja jelét a megkomolyodásnak. Forgách gróf, a monarkia belgrádi nagykövete ma elhagyta Szerbiát, ami a diplomáciai tárgyalások végleges megszakadásának és az alig elkerülhető háborúnak a jele. Még inkább erre vall az a még meg nem erősített, de meg sem cáfolt hír, hogy Montenegro haderejének egy része a bosnyák határhoz vonult.

A helyzet ilyen elmérgesedéséhez kétségtelenül Oroszország alattomos politikája vezetett. Oroszország, míg egyrészt Belgrádban szította a háborus hangulatot, addig másrészt a nagyhatalmakat arra akarta bírni, hogy ne csak Belgrádban, de Bécsben is interveniáljanak. Oroszország a monarkia ellen akarta hangolni a nagyhatalmakat és hogy ez a szándéka csufos kudarcot vallott, az leginkább Németország határozott fellépésének köszönhető.

Az utolsó jelentés a nagyhatalmak belgrádi intervenciójáról ad hírt. Ha ez a belgrádi közbelépés sem jár eredménnyel, a háború kitörése már többé alig kerülhető el.

Mai részletes tudósításunkat a szerbiai válságról itt adjuk:

A belgrádi háborus párt.

Belgrádból táviratozzák: A tegnap estére összehívott nagy tiszti gyűlés, melyen a tisztikarnak állást kellett volna foglalni a politikai helyzettel szemben és amelyen a trónörökösnek is jelen kellett volna lenni, a kormány kivánságára elmaradt. E helyett a nemzeti védelmi bizottság tartott ülést, melyen jelen volt Pavlovics, a Boszniából kiutasított tanár is, aki a trónörökös megbízásából ezeket mondta:

— A trónörökös szívből üdvözlöi a nemzeti védelem hazafias bizottságát. Miután a nemzeti védelmi bizottság az összes önkénteseket a háborúra teljesen felszerelte, miután a 40,000 szerb önkéntes közt számos tartalékos tiszt is van, a nemzeti védelmi bizottság abban a pillanatban, melyben Szerbia kormánya arra vetemedik, hogy Ausztria-Magyarországgal békét köt, azonnal saját szakállára háborút indít, annnyival is inkább, mert a 40,000 szerb önkéntes mögött ugyanannyi orosz önkéntes is van.

A nagyhatalmak magatartása.

Berlinből jelentik: A nagyhatalmaknak a közvetítő akcióra vonatkozó terve még nem járt eredménnyel. Bonyodalomra adott okot az is, hogy a nagyhatalmak nemcsak Belgrádban, de Bécsben is interveniálni akarnak. Ez Oroszországnak a terve, melyhez Németország hozzá nem járulhat. Az orosz diplomácia egyébként biztosítja a nagyhatalmakat, hogy az orosz kormány a legbékésebb szándékokkal van eltelve; de nem tudják, hogy ez a biztosíték őszinte-e és hogy Oroszország nem játsza-e ezalatt Szerbiában a legkétszínűbb szerepet.

Londonból jelentik: Ahhoz a berlini jelentéshez, hogy Németország elvetette azt a francia részről tett javaslatot, hogy a hatalmak egyidejűleg tegyenek Bécsben és Belgrádban komoly előterjesztéseket, különös figyelmet érdemel a Times pétervári levelezőjének jelentése, hogy sűrűn folytak konferenciák Isvolszki, valamint a brit és francia nagykövet között, mert remélték, hogy Bécsben teendő előterjesztésekkel a konfliktust megakadályozhatják úgy, mint a „Daily Telegr.”-ban megjelent ama félhivatalos közlemény, hogy különböző európai államok delegátusokat választottak az osztrák-magyar-szerb konfliktus elintézésére, alaptalan. Ugy látszik tehát, hogy Oroszországban már kezdenek tudatára ébredni annak, hogy Ausztria-Magyarországot nem lehet egy európai intervencióra alkalmas objektumnak tekinteni.

A megleckéztetett szerb nagykövet.

Berlinből táviratozzák: Bécsi távirat jelenti: Simics szerb követ tegnap nyilván a szerb kormány megbízásából felkereste a berlini szerződéstálatírt ama hatalmak nagyköveteit, melyek Szerbiával szimpatizálnak, hogy ráterelje ezek figyelmét Ausztria-Magyarország fenyegető viselkedésére. Az orosz nagykövet azt a tanácsot adta neki, hogy figyelmeztesse kormányát, szüntesse meg provokáló viselkedését és maradjon meg a béke útján. Az orosz nagykövet többek közt ezeket mondta:

— Egyetlen európai állam sem tűrné el azt a kihívó modort, melyet a szerb kormány Ausztria-Magyarországgal szemben tanusít. Még ha Oroszország a legvégsőre is szánna el magát és három-négy hadtestet mozgósítani is az osztrák határon, Ausztria-Magyarországot akkor sem lehetne visszatartani attól, hogy megsértett jogát és fenyegetett tekintélyét fegyveres erővel meg ne védelmezze.

A francia nagykövet is azt a tanácsot adta a szerb követnek, hogy Szerbia mondjon le azonnal a területi kárpótlásról. Ausztria-Magyarország — ugymond — most annyira el van készülve, hogy a hatalmak egyöntetű felszólalásával is szembeszállna. Németország pedig ércfalként áll szövetségstársa mellett. Csakis Szerbia politikájának gyors és teljes megváltoztatása tarthatja fenn a békét és mentheti meg Szerbiát a végpusztulástól. Ausztria-Magyarország még mindig hajlandó Szerbia kihívó viselkedése mellett is gazdasági koncessziókat adni és ha Szerbia mégis ragaszkodik a területi kárpótláshoz, akkor Szerbián nem lehet segíteni.

Gazdasági engedelmények Szerbiának?

Londonból táviratozzák: A Times írja: Vajjon a Szerbia megbüntetésén érzett elégtétel elegendő jutalom volna-e azokért a pénz és véráldozatokért, a melyeket ily vállalkozás követelne? Vajjon az államférfi, aki a monar-

kia nagy érdekei iránt érzékkel bír, kívánna-e dacolni azokkal az európai veszélyekkel, a melyeket szláv területre ily célból való betörés fel kell hogy idézzon? *Aehrenthal* báró megígérte, hogy a szlávoknak önszántából gazdasági kompenzációkat ad, mert hiszen ezek Ausztria-Magyarországra nézve nem járnak kárral és politikai szempontból lehetséges, hogy az unióhoz hasonló viszonyra vezethetnének, amely Ausztria-Magyarországra nézve nem volna hátrányos. Itt az ideje, hogy a monarchia, ha tényleg teljesíteni akarja ígéreteit, tudassa a világgal, mily módon szándékozik ezt tenni.

Oroszország kudarc

Budapesti távirat jelenti:

Első sorban Németország közbelépése akadályozta meg azt, hogy Oroszország eselszövése eredményre ne jusson. Németország határozottan visszautasította Oroszországnak azt az ajánlatát, hogy a nagyhatalmak Bécsben is közbelépjenek. Ha Oroszország nem engedett volna, ennek európai háború lett volna a közvetkezője, melyben Németország a szövetséges monarchia oldalán foglalt volna állást Oroszországgal és Szerbiával szemben.

Oroszország e kudarc után gazdasági előnyöket akart Szerbiának szerezni. Bécsben természetesen ezt az ajánlatot is visszautasították. *Aehrenthal* báró a legutóbbi delegációk előtt határozottan kijelentette, hogyha Szerbia provokációs magatartását abbahagyja, akkor anélkül, hogy joga lenne az annexióba belekeverődni, gazdasági előnyöket kaphat a monarchiától. Szerbia akkor ezt az ajánlatot a legszembetlenebb módon visszautasította, ezáltal eljátszotta a jogát arra, hogy ilyen előnyökre számot tartasson.

Forgách gróf elutazása.

Belgrádból táviratozzák:

Forgách János gróf osztrák-magyar nagykövet ma délután nyolc napi szabadságra távozott *Belgrádból*. *Forgách* gróf állítólag családi ügyekben Budapestre és Bécsbe fog utazni.

Megalakult a szerb kormány

Belgrádból táviratozzák:

Novakovics Stojánnak, a haladó-párt vezérének miniszterelnöksége alatt megalakult a szerb koalíciós kabinet. Politikai körökben kiemelik, hogy ilyen erős kormánya Szerbiának még sohasem volt, amennyiben az új kabinetben négy volt miniszterelnök és öt volt külügyminiszter foglal helyet. Az egyezés létrejöttéhez — amint felhivatalosan jelentik — különösen az osztrák és a magyar sajtó legutóbbi heves támadása járult hozzá, amely fenyegetésekben Ausztria-Magyarország akciójának előjelét látják Szerbia ellen.

Novakovics egyike a legismertebb osztrák-ellenes politikusoknak. Kivüle még négy óradikális tagja: *Milovanovics* (külügy), *Miloszlavjevics* (belügy), *Protics* (pénzügy) és *Pasics* (építkezésügy). Az ifjú radikálisokat *Stojanovits* (vallásügy) és *Prodanovits* (kereskedelemügy) képviselik. Mivel *Zsifkovics*, az eddigi hadügyminiszter határozottan annak az óhajának adott kifejezést, hogy egy csapatparancsnokságot akar vállalni, a hadügyminiszter *Malinovits* ezredes lesz. Az új kormány holnap mutatkozik be a *szkupstinában* és a szerb követeléseket memorandumban küldi meg az európai nagyhatalmaknak.

A montenegrói hadsereg mozgósítása.

Cettinjből jelenti egy távirat:

A montenegrói hadseregnek egy részét mozgósították a határ felé. A

mozgósított haderő, amely 7000 emberből áll, a boszniai határ felé tart.

Az utolsó intervenció.

Berlinből táviratozzák:

Németország azzal az ajánlattal lépett a nagyhatalmak elé, hogy az összes nagyhatalmak együttesen járjanak el *Belgrádban* és szólítsák fel a szerb kormányt, kövessen el mindent, hogy a szerb nép és a szerb sajtó szemtelenkedései és tulkapásai véget érjenek. Ha ez a szerb kormánynak sikerülni fog, akkor reményt lehet nyújtani Szerbiának arra, hogy Ausztria-Magyarország esetleg hajlandó lesz Szerbiának gazdasági előnyöket adni. Ha ez az intervenció nem sikerül, a nagyhatalmak a válság elintézését teljesen Ausztria-Magyarországra bizzák.

A szerb haderő.

Londonból táviratozzák: A *Daily Mail* belgrádi tudósítója leírja azokat a bombákat, melyekkel a szerb hadsereget a készülődésben levő akcióra felszerelik. Minden második gyalogos öt bombát visz, melyek gyújtózsínór és percussio által robbannak, 54 méternyire röpködnek. A tűzesség 45 méter rőtávú percussió bombákkal van felszerelve, melyek egy esőernyő formájú készülék segítségével lassan bocsájtkoznak le. A lovasság karabélyok által elsüthető bombákkal van felszerelve, melyeket 270 méternyire lehet dobni.

A bombáknak egy negyedik fajtája erődök ostromára szolgál és szerkezetük erre a célra van berendezve. Ezek a bombák dinamittal vannak megtöltve.

A bombáknak egy ötödik fajtája olyan robbanó anyaggal van megtöltve, melynek elkészítése titok.

Ezeket a bombákat hat különböző helyen gyártják és azok egy része szükség esetén máris rendelkezésre állhat.

Egy bécsi jelentés szerint a szerb hadsereg létszáma 45,000 ember. Ez a létszám a rezervisták turnus-szerű behívása folytán október óta változatlan. A tartalékosok kiképzése állandóan folyik.

Magyar katonák szerveződése a határon.

Kolozsvárról írják: *Hidalmás* kolozsme gyei községből vártüzérnek sorozták be *Smiel* Izsák huszonegy éves szabóiparost. Mindjárt el is vitték Bilekbe, Hercegovinába. Január elején levél érkezett Kolozsvárra, *Smiel* Samu cipészhez, a rekruta bátyjához, a kórházból. Azt írta az új rekruta, hogy október 21-én gyakorlatozás közben a montenegrói határról, egy hegyről, egy csapat török (nyilván montenegróit ért alatta) megtámadta őket s egy főhadnagyot és nyolc köztüzért megsebesített. Legsúlyosabban a főhadnagy sebesült meg, aki négy nap múlva meghalt sebébe. A többiek meggyógyultak, de a levél írója, *Smiel* Izsák, több golyót kapott mellébe s mint írja, az orvosok lemondtak róla. Leveléhez, melyet újkor irt az ujjonc, december 15-éről kelt verset is mellékel, melyben bucsuzódik az élettől, halálsejtelemmel. Leveléből mégis azt lehetett ki-venni, hogy állapota jobbra fordult. Azt is írta, hogy Bilekben több, mint 6000 katona van s mert egy hegy választja el Montenegrótól, állandó veszedelemben forognak. Több apró összeütközés történt ott, írja *Smiel*, a sebesültek száma nagyon sok és többen meghaltak. *Smiel* kolozsvári bátyja válaszolni készült a levélre s egy kis pénzt is gyűjtögetett keresményéből részére, de február 15-én levél érke-

zett *Mészáros* dr. ezredorvostól. Az orvos magyarul, kivételesen tudatja, hogy öccse reménytelenül beteg, agyhártya-gyulladásba esett, de a kórházban emberséges bánásmódban van része s mindent megtesznek gyógyítására. *Smiel* Kolozsvárról táviratban kérdezősködött testvére állapotáról. A kórház vezetősége jelentette, hogy állapota változatlan, másnap pedig a katonai hatóság jelentette, hogy *Smiel* Izsák meghalt. Ekkor *Smiel* cipész Kolozsvárról arra kérte a katonai parancsnokságot Bilekben, hogy temetessék el öccsét a Bilekben lévő spanyol zsidó hitközség által. A parancsnokság táviratban tudatta, hogy vasárnap, e hónap 21-én temetik, fölboncolás után, rítus szerint. Itt végződik a rekruta története. *Smiel* nyolc testvére gyászolja. Kolozsvárott mozgalom indult meg, hogy a város koszorút és egy marék hazai földet küldjön az egyszerű tűzér sirjára.

EGYESÜLETI ÉLET.

Andor Endre miniszteri tanácsos az aradi állami tisztviselők értekezletén.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 23

Látogatott értekezletet tartottak ma este az aradi állami tisztviselők a Boros Béni-körben. Az értekezlet legkiemelkedőbb mozzanata volt *Andor Endre* dr. miniszteri tanácsosnak, az „Állami Tisztviselők Országos Egyesülete” igazgatójának beszéde, amely az aktuális tisztviselői kérdésekben nyújtott érdekes tájékoztatást az aradi tisztviselőknek.

Az értekezletet társasvacsora előzte meg, melyen mintegy 50 állami tisztviselő vett részt. A társasvacsora végén *Róka József* pénzügyigazgató emelkedett szavakban köszöntötte fel *Andor Endre* dr.-t, aki a felkészítőre az összes tisztviselői kérdéseket felölölő beszédben válaszolt.

Hangsúlyozta a miniszteri tanácsos a tisztviselők összetartásának szükségét és a vidéki tisztviselői körök működésének fontosságát. A szönyegen levő kérdések egyik legfontosabbika, a *szolgálati pragmatika*, értesülése szerint a választói törvény megalkotása előtt okvetlenül a parlament elé kerül s ez a javaslat a lehető legszabadelvből szellemben szolgálja a tisztviselői érdekeket. A *nyugdíjtörvényről* szólva, kiemeli, hogy az szintén tárgyalás alatt van s annak legfontosabb tervbe vett intézkedései lesznek. A 35 évi szolgálat statuálása, az özvegyek nyugdíjának felemelése, a lakbérnek a nyugdíjba való beszámítása és a gyermeknevelési pótlékok rendszerezése.

A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után beszélgetés közben tárgyalták még a tisztviselői hitelintézet ügyét, a tisztviselői segítő-alap és a tisztviselői gyermek-internátus kérdését, melyekre vonatkozólag az aradi tisztviselői-egylet a szeptemberben tartandó kolozsvári országos kongresszuson előterjesztéseket fog tenni.

Az értekezletnek végén, mely a késő esti órákba nyúlt, a megjelentek zajosán ünnepelték a miniszteri tanácsost, mint a tisztviselői érdekek buzgó harcását.

(*) Az Oltáregyesület jubileuma. Ma ünnepelte meg egy éves évfordulóját az aradi katolikus kultúregyesület, az Oltáregyesület. Az egyesület elnöknője, özv. Hauser Károlyné, az alelnöknők, a választmányi tagok s mintegy 30 tagu hölgybizottság megjelent *Lakatos Ottó* dr. minorita rendfőnök igazgató s Szentiványi Károly, az egyesület megalapítója előtt s meleg szavakkal ecsetelte ama sikereket, melyeket az egyesület fáradhatlan vezető férfiai által elért egy évi fennállása alatt. Szentiványi Károly hosszabb szavakban válaszolt özv. Hauser Károlyné elnöknőnek és a hölgybizottságnak, melyben további lelkes munkára buzdított s az egyesület ügyét további pártfogásba ajánlotta. Sürgette különösen a Háziaszonyok Szövetségének megalakítását s a patronageok létesítését, mely az egész országban a társadalmi élet

minden terén nagy és mélyreható keresztényi feladatokat valósított meg. A hölgybizottság tagjai szép esokorral is kedveskedtek a vezető férfiaknak s emelkedett hangulatban oszlottak szét.

(*) **Felolvasás.** Az aradi románok kultur-egyesületében, az *Associatiun* e helyiségében legutóbb *Bocu Marilina*, a jeles tollú román író-nő tartott fölolvastat *Gligoreszku* Miklósról, a nagytehetségű román festőművészről. A vonzó, könnyed modorban írt felolvasást a jelenvolt román közönség nagy érdeklődéssel hallgatta s a felolvasónőt lelkes ünneplésben részesítette.

FARSANG VÉGE.

★

Már jó ideje, hogy a farsang vége nem jelenti a mulatság végét. A „bőjti mulatság” egyenesen hivatalos minősítés. Arra senkisémm gondol, hogy ez az elnevezés esztelen. A jelző leri a főnév mellől. A bőjti mulatság körülbelül olyan, mint az éjszakai dél, vagy a nyári tél. De azok, akik mulatni szoktak, azt mondják, hogy a bőjti farsang csak oly mulatságos, mint az igazi. Azok pedig, akik a farsangot gyakorlatilag hasznosítani akarják, a bőjti farsangot még az igaznál is alkalmasabbnak mondják. Magában a farsangban például a leányok férjhezadása nehezebb dolog, mint a bőjti évadban. Mert a farsang a nagy komédiában csak olyan, mint az első fölvonás. Csak is expozícióval szolgál. A krízis és a katasztrófa a későbbi fölvonások dolga. Így vélekednek a dramaturgok. S ebben bizakodnak a lányos szülők is.

Mert a lányok férjhezadását az okoskodók még nem tudták megszüntetni. A minden lében definíció- és a minden definíciójukban esupa-lé-emberek. A lányokat még mindig férjhez akarják és szokták is adni s a szülők még mindig tisztességes, jóra való emberek, ha a lányuknak inkább családi boldogságot, mint küzdelmet szánnak. Ezen pedig nem változtat az, hogy családi boldogság helyett gyakran boldogtalanság éri a férjhez adott lányokat. Hiszen a küzdelem sem mindig sikeres, diadalmas, büszke. Sőt talán nyomorúság és nyomorultság dolgában az önállóan küzdők a férjhezmentek előtt járnak. Ha valamelyik statisztikus táblázatba foglalná a kétfajta nyomorúságot, bizonyára kedvünk kerekedne azt a táblát az elméskedők és okoskodók fejéhez vágni. Van köztük akárhány olyan, aki egyenesen jól járna, ha az agyvelejét ilyenformán egy kis rázkódás érné.

A farsang vége tehát nem üszít rá azokra, akik számára a farsangolás vége reménységek kudarcát, tervek füstbemenését jelenti. Farsang utólja után se nem hamvaznak, se nem pihennek, hanem tovább mulatnak. Mi, akik farsang utólja előtt sem mulattunk, irigykedve nézünk rájuk. Amiért megadatott nekik a szünhetetlen jókedv. Különben hozzáértő emberek azt mondják, hogy a mulatságban való elmerülés nem is mulatozást, hanem vagy automatizmust, vagy narkózist jelent. Van olyan mulató, aki a mulatságban egyszer megkezdett robotolást addig nem tudja abbahagyni, míg le nem pihentetik. Kezdeni sem magától kezd, befejezni sem magától fejez be. Mihelyt egyszer úgy megbokrosították, hogy a hámból kirugott, a hámba nem tud visszakerülni, ha csak a hámat le nem esatolják. A köznap frazeológia szerint az ilyen automatikusan továbbmulató „föl van huzva”. Kirugó gép, amely működésben van.

A mulatságba elmerültek másik osztálya a narkotizáltak osztálya. Azoké, akik a mával el akarják némitani a holnapot. Vagy azért, mert a holnap a kellemetlen valóság, vagy pedig

azért, mert holnap már — amúgy is minden mindegy. Ez az ő műkifejezésük, ez a jelszavuk, ez az igazságuk. A mai vigalom nem is vigasztalás az ő számukra, hanem betetőzés. Szomorúság, lemondás, melankolia nélkül való betetőzés. Talán éppen azok, a legkevésbé szomorú emberek, akik arról győződtek meg, hogy „holnap már minden mindegy”. Filozófiájuk ugyanoda lyukad ki, ahová azoké, akik azt vallják, hogy „sohsem halunk meg!” Elmentés kiindulásból egy ugyanahhoz az eredményhez jutnak.

A „minden mindegy” és a „sohsem halunk meg” a farsangolók jórészenek életéről való fölfogása. Valóságos katasztrófa az ő számukra az, ha e fölfogást egyszerűben megszünteti a farsang vége. Érthető, hogy szívesen meghosszabbítják a farsangot a bőjttel. Minden mindegy nekik, csak az nem, hogy a mulatság véget ér-e, vagy nem. Hiszen éppen azért, mert minden mindegy, tudnak mulatni, ahelyett, hogy fejükket a falnak mennének neki.

A társadalmi életet megfigyelők azt mondják, hogy az ideai általános nagy mulatás nem is mind a két jelszónak érvényesülése volt, hanem csak az egyiké, a mindent mindegynek mondó. A világnak rossz sora van, a nyomorúság leselkedik rája, a bajok tornyosultak, a gondok elhatalmasodtak: a világnak mindegy. S ezért csak azért is mulat, még egyet mulat s azután még néhányat. Addig, amíg lehet.

Zichy János gróf előadása Aradon.

Felolvasások a mai társadalomról.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 23.

Szentiványi Károly, az országos katolikus szövetségek igazgatója a farsangi napokon Aradra jött, hogy a szentségimádással kapcsolatosan szent beszédeket tartson. Ez alkalommal több oldalról történt felkérésnek engedve megígérte, hogy március hó 5. 6. és 8. napjain (péntek, szombat és hétfőn) délután 6 órakor az Ipartestület termében a keresztény társadalmi életből merített előadásokat tart; ez előadások előkészítésére bizottság jött össze Lakatos Ottó dr. rendfőnök elnöklétével. Szentiványi Károly hosszasan fejtegette a mai társadalmi viszonyokat. Hangsúlyozta, hogy a mai társadalom az egyenlőség s szabadság elveiből indul ki, de azokat nem egyeztetni össze s így téves s ferde társadalmi helyzet áll elő, mert a produktív munkában az egyenlőség s a szabadság egymást kizárja, mint azt már báró Eötvös József, a nagy szabadelvű miniszter is kimutatta „A XX. század uralkodó eszméi” c. művében.

A magas nivóju beszédet számtalanszor szakította félbe a hallgatóság tapsa.

Málek Lajos dr. kir. közjegyző indítványára a bizottság határozatilag kimondotta, hogy ily szociális irányú működés megindítása a társadalmi élet szanálására megfelelő tárgyi körrel s alakban üdvös s szükséges is. A bizottság végül tudomásul vette, hogy a márciusi előadásokon a következő felolvasások fognak megtartatni:

Március 5-én Zichy János gróf: *A társadalmat felforgató eszmék*. Vass József dr.: *Az osztályérdekek*. Brügge Aladár dr.: *A kisipar fejlődési akadályai* cím alatt.

Március 6-án: Giesswein Sándor dr.: *Emberi jogok s kötelességek*. Bajthay Mihály dr.: *Város és falu*. Mócsy István dr.: *Ipari egyesületek*.

Március 8-án: Szeberényi Lőrinc: *A hit s a szocializmus*. Nagy Orbán dr.: *Magyar kereske-*

dők s szövetkezetek mozgalma. Szentiványi Károly: *Ipari keresetágak*.

Szentiványi Károly megígérte azt is, hogy a közönség érdeklődésének felkeltése végett a felolvasások tárgyát rövid kivonatban az előadások előtt ismerteti írásban.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: *Három testőr*, vígjáték. Kovács Mihály, a budapesti Nemzeti Színház tagjának vendégfel-lépésével. (C berlet).

Csütörtök: *Üdvös ke.* operett. Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégfellépésével. (A berlet).

Péntek: *Bőregér.* operett. Komlóssy Emma és Kovács Mihály vendégfellépésével. (B berlet).

Szombat: *Vígözvegy.* operett. Komlóssy Emma vendégfellépésével. (C berlet).

Vasárnap: Délután: *Felháryakkal*: Gül Baba, operett. Este: *Rendes helyárrakkal*: *Verecsapka*, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfellépésével. (A berlet).

* Szulamith. Goldfaden világhírű zsidó dal-játéka zsufolt ház előtt került ma este színre. Wlassák Vilma gyönyörűen énekelte Szulamith megható sirlalmait. Ladiszlay erőteljes Absolon volt. Homéri kacagás fogadta a három kórót. *Leőveyt*, *Faludyt* és *Polgárt*. A legnagyobb sikere azonban *Rudasnak* volt, kinek negyedik felvonásbeli szólója után valóságos tapsorkán tört ki és a szünni nem akaró tapsokra énekét meg kellett ismételnie, a felvonás után pedig többször szölitették a lámpák elé.

H. G.

* Hunyady József a Vigszínházban. Az aradi színház kitűnő művésze, Hunyady József vasárnap este vendégszerepelt Budapesten a Vigszínházban. A Tatárjárásban játszotta el Lőrentey főhadnagyot Hegedüs Gyula helyett. Táviratilag kérték fel Hunyadyt, hogy a beteg Hegedüs helyett a már műsorra kitűzött Tatárjárás előadását fellépésével lehetővé tegye és Hunyady értékes sikert aratva játszott a Vigszínházban. Sikerét bizonyítja a Vigszínház igazgatójának a művészhez írt következő levele:

Igen tisztelt Művész ur! Fogadja hálás köszönetemet mai szíves fellépéséért és őszinte gratulációmat ahhoz a szép sikerhez, amelyet a Tatárjárásban fővárosunk közönsége előtt aratott.

Kiváló tisztelettel

1909. febr. 21.

Faludy,

A Vigszínház igazgatója.

* Kür, vagy Medgyaszay? Heteken keresztül hirdette az aradi rendőrség, hogy a nyugdíjintézete javára e hónap 28-án kabarét rendez a Központi Szállóban. Az estélyre megnyerték Medgyaszay Vilma, a hirtelen népszerűvé vált budapesti művésznőt is, aki a rendezőséghez küldött levelében azt írta, hogy annál szívesebben jön Aradra, mert félig-meddig aradinak számítja magát. Időközben a Magyar Színházban előadták *A meztelen nő* című darabot, amelyben Medgyaszaynak nagy szerepe van. A kabaré rendezősége rosszat sejtett ebből s mivel tudta, hogy e hónap 28-ra *A meztelen nő*t is kitűzték előadásra, táviratilag kérdezte meg a művésznőt, lejön-e Aradra? Medgyaszay természetesen nem válaszolt még a harmadik sürgönyre se. Minthogy az aradi rendezőség nem akarja a publikumot kellemetlen meglepetéseknek kitenni, azért Moldován János rendőrhadnagy föltárazott Medgyaszayhoz s személyesen tudakolja meg: mi a terve? Ha a kisasszony nem jön, akkor alkalmasint a kevésbé szeszélyes Kür Klárát fogja megnyerni a rendezőség. Megjegyezzük még, hogy Medgyaszay a napokban Nagyváradon a legutolsó órában mondott le a vendégszereplésről, a közönség nem kis bosszúságára.

* **A három testőr.** Holnap *Herczeg Ferenc* egyik legjobb vigjátéka, *A három testőr* kerül előadásra *Kovács Mihály* ismert budapesti színművész vendégszereplésével.

* **Apáthy István dr. felolvasása.** A kolozsvári egyetem nagyevű zoologusa, az új állattani intézet igazgatója, *Apáthy István dr.* pénteken reggel érkezik Aradra, hogy délután a városházán megtartsa előadását *A hosszú életéről*. Vele jön felesége is, hogy tőlünk Szegedre és Temesvárra is elkísérje, ahol a népszerű tudós társadalomtudományi előadásokat tart. Nálunk is szólván a hosszú életéről, néhány példáját fogja adni azoknak az okulásnak is, melyeket a társadalomtudomány az élettudományból meríthet. Szólani fog az élő egyedek, a fajok s a nemzetek hosszú életének feltételeiről, kimutatván, hogy ezek a tényezők lényegileg azonosak az egyedekre, a fajokra s a nemzetekre nézve. *Apáthy* előadása után a Kölesey-egyesület 28-ik közgyűlésének rövid tárgysorozata következik a tisztikar és a választmány megalakításával. A Kölesey-egyesület ezt az utolsó felolvasását teljesen szabad bemenettel rendezi.

* **Vizesések.** Európa legszebb vidékeinek romantikus szépségeiben gyönyörködhet az *Uránia-színház* publikuma. Mesés szép mozgófényképekben mutatja be Norvégia, Svédország vizeséseit, a természetnek eme csodaszép jelenségeit. Amellett, hogy tanulságos látnivaló a szolgálnak ezek a képek, szórakozás tekintetében is elsőrangúak. Ismeretlen országok természeti ritkaságait ismertetik meg a nézővel, aki előtt eztán nem képez ismeretlen fogalmat, ha arról van szó, hogy nem egyedüli vizesés a világon a Niagara. Az *Uránia* pompás műsorát még csak szerdán adják elő, csütörtökön ismét új műsor kerül színre.

Agyugolyók a vonaton.

Háborus vasuti kaland.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 23

Izgalmas éjszakát töltöttek a Budapest—Berlin közt járó gyorsvonat amaz utasai, akik szombaton este hat óra ötven perckor induló vonaton igyekeztek Németország felé. A vonat ama utasai közt, akik a Budapest—Zsolna—Berlin felirású hálókocsiba beszálltak, volt egy óriási termetű, borotvált, németes képű, igen elegáns ur, aki sok csomaggal utazott. Külön fülkét kapott, a jegyét átadta a hálókocsi-ellenőrnek s mellékelt hozzá egy ugynevezett diplomáciai laissez-passert, amelyben az foglaltatott francia nyelven, hogy az irás felmutatója diplomáciai küldetésben utazik Bulgáriából Berlinbe a császári udvarhoz és podgyásza, ládái, amelyekben lepecsételt iratokat visz, nem vizsgálándók meg a határon.

Mikor a hálókocsi-kalauz az iratokat tartalmazó két ládát a fülkébe vitte, feltűnt neki, hogy a ládák rendkívül nehezek, ezenkívül olyan formájuk van, mint a katonai tölte-szállító ládának. Erről a megfigyelésről értesítette a vonat kalauzát, mert a vasuti szabályzat értelmében robbanó anyagot személyszállító vonaton szállítani nem szabad. A kalauz a robbogó vonaton felszólította az idegent, hogy ha a ládáiban tölte-nyek vannak, a legközelebbi állomáson szállítsa le a podgyását. Az óriási német nagy hangon utasította rendre a kalauzt, megmutatta utlevelét, amely *Banza* névre volt kiállítva, hivatkozott arra, hogy német alattvaló, foglalkozására nézve *udvari futár*, akit nem lehet zaklatni.

— En egyenesen a német császárhoz megyek, hagyjanak engem békén! — kiáltotta indulatosan.

A kalauz értesítette az érsekújvári állomásfőnököt, de az nem tett semmit. Galántán is hívták a főnököt, de az se törődött a dologgal. Lipótváron aztán felhozatták a hálókocsiba a vasuti lakatost, aki felfeszítette az idegen ládait. *Banza* ur persze hangosan tiltakozott ez ellen, az utasok összesereglettek a fülkéje előtt, s egyszeribe nagy lett a meglepetés, mikor a jöfeszített ládából agyugolyók kerültek elő.

meg puskatöltények. Most a titokzatos utas esernyő-tartóját vették vizsgálat alá, s ebből három katonai fegyver került elő.

Banza ur ekkor mindenféle ellenmondásokba keveredett. Hol azt mondta, hogy a tölte-nyeket Szófiából hozza, hol meg azt, hogy Budapesten vette. Az utasok közt valaki azt magyarázta, hogy *Banza* ur szerb katonatiszt, aki valami fegyver-megrendelés ügyében utazik és mintákat visz magával, a diplomáciai igazolványa pedig hamis. Így érkezett a gyors-vonat Zsolnára, ahol csendőrök és vasutasok szálltak fel a kocsiba, a határrendőrség egy tisztviselőjével. Valami előzetes értesítése is lehetett a határrendőrségnek, mert a fehérkeztűs, prémesbundás urat minden teketória nélkül, a késő éjszakai órában, kitessekelték a vonatból, csendőri felügyelet alá helyezték, a tölte-nyes ládát pedig, a vasuti szabályzatra hivatkozva, elvették tőle.

A trónörökös és a koalíció.

Epizódok Ferenc Ferdinándról.

— Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 23

A Belvedere-palota uráról, Magyarország jövőendő királyáról igen érdekes dolgokat közöl ma egy fővárosi lap. Megemlékezik először a *Ferenc Ferdinánd* állítólagos antipatiájáról a magyarság iránt és azt mondja, hogy ez az antipatia nincs is meg, mert a trónörökös a legnagyobb rokonszenvvvel van a magyar nemzet iránt.

Voltak törekvések, — mondja többek közt az említett hiradás — amelyek a trónörökösöt el akarták hidegíteni a magyar koalíciótól. E törekvéseket előmozdították olyan epizódok, melyek talán akaratlanul, de úgy tüntették fel a magyar kormányt, mintha az direkt a trónörökös szándéka és törekvései ellen dolgoznék.

Ilyen epizód volt a *Lányi-ügy*. *Ferenc Ferdinánd* udvari papjának, aki hat évig állott szolgálatában, püspökséget akart juttatni. Megüresedett a *szatmári* rezidencia s a trónörökös, akinek akkoriban a király képviselőjében Madridba kellett utaznia, megízente állítólag *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszternek, hogy várjon a püspöki szék betöltésével. Mire azonban visszaérkezett Spanyolországból, Boromissza már ki volt nevezve. A *csanádi* püspökség is megürült ezután. Ezt *Csernoch János*sal töltötte be a kormány. Erre a főherceg a papánál kijárta *Lányinak* a tinnini címzetes püspökséget és a nagyváradi irodalmi kanonokságot s elbocsátotta hivatalából. Ekkor halt meg a nagyváradi püspök. A trónörökös megkérte a királyt, hogy interveniáljon *Lányi* érdekében a magyar kormánynál. Az uralkodó közölte *Ferenc Ferdinánd* óhaját *Wekerle Sándor*nal. A kérdés minisztortanács elé került, ahol erre úgy határoztak, hogy a nagyváradi püspökséget jó ideig üresedésben hagyják, mert a vallásalapnak szüksége van a jövedelmekre.

Ezek az események — mondja tovább a lap — arra vezettek, hogy a trónörökös nehezzel a magyar koalícióra. Jele ennek a következő eset, mely állítólag a spanyol király tiszteletére rendezett egyik budapesti udvari ünnepségen történt. Ezen az estélyen ott voltak a kormány tagjai is. A bálterem egyik sarokpamlagán *Izabella* főhercegnasszony *Apponyi Albert* gróffal beszélgetett. Mikor a trónörökös ehez a pamlaghoz közeledett, a főhercegnasszony felállott a helyéről s mosolyogva köszöntötte a trónörökösöt:

— *Atengedem neked a helyemet!* — mutatott a székére, mely mellett ott állt feszesen a kultuszminiszter.

A trónörökös azonban a főhercegnasszonyra

rámosolygott, mondott valami udvariasságot, de nem ült le és elment *Apponyi* mellett.

Mindezek olyan fantasztikusnak látszó apróságok, amelyek fölött gondolkodhatunk s azt mondhatjuk: talán pletyka az egész...

Táncvizsga a főrendiházban.

Grófkisasszonyok és báróleányok mulatsága.

— Budapesti levél. —

Ha a fővárosi ember elmegy a parlamenti palota főrendiházi szárnya előtt, majdnem mindig ezt gondolja magában:

— Ugyan mi a manónak kell ez a nagy kóház; olyan ritkán használják!

Hát ez a föltevés laza alapokon nyugszik. A főrendiház épenséggel nem az a kriptá, ahol egy légyzümmögés olyan szenzációszámba megy, mint például egy „december tizenharmadika” a képviselőházban. Vig, eleven, pezsgő élet folyt napokig a méltóságos rendek Házában. — olyan élet, amilyent aligha gyanít az a nyomorult adófizető, akinek filléreiből fölépült a mesebeli gótpalota.

Hogy ezt teljesen megérthesse az olvasó, tudnia kell, hogy *Róka Pál* fővárosi táncprofesszor intézetében csak ugynevezett jó családból való leánykák nyernek oktatást. Hovatovább azonban a lipótvárosi familiák is előléptek ebbe a rangsorba mire a „régiek” kijelentettek, hogy „oda már nem lehet menni.” De mert nem akartak lemondani *Róka* mester tudományáról, a professzor eljárt az arisztokrata családokhoz és otthon] vezette be a kis grfnőket és bárónőket a táncművészet rejtelmeibe. Ennek a módnak szintén meg voltak a maga határnyai, amiért is az arisztokrata mamák elhatározták, hogy termet bérelnék és *Róka* mester ebben a teremben fogja tanítani a gyermekeket. Ide azonban — ez volt a határozat második része — csak az lehet bejárt, aki „született”, — ami paraszti nyelvre lefordítva annyit jelent, hogy legalább is báró volt az apja.

— Igen ám, de nem találtak megfelelő termet. Hiába kutatták föl az egész várost, nem tudtak alkalmas helyiséget találni. Már-már lemondtak a gyönyörű tervről, amikor egy csillagkeresztes hölgy ajkáról halk „ah!” rebtent el.

— Ah, — mondotta az a csillagkeresztes hölgy, — most jut eszembe, hogy rajtunk tulajdonképpen csak *Aurél* segíthet.

— *Aurél?*

— Hát persze! Neki van ilyen terme!

Aurél: Dessewffy Aurél gróf, a magyar főrendiház elnöke. Hozzá mentek hát az arisztokrata hölgyek és előterjesztették kérésüket.

— Alkalmas táncteremre lenne szükségünk, — mondották — és azt gondoltuk, hogy a főrendiházban bizonyára lesz ilyen.

Aurél gróf igazi grand-seigneuri szeretetreméltósággal válaszolt:

— Teljesen rendelkezésükre állok! Kegyeskedjenek választani. A nagy tanácskozási terem, nem hiszem, hogy megfelelő lenne, mert ott a tért a padok foglalják el. Hanem kegyeskedjenek sorra megtekinteni...

És a hercegnők, grófnők, bárónők sorra lorgnereztek a főrendiház helyiségeit és végül a főrendiház társalgójára esett a választásuk.

— Ez jó lesz! — szölk.

— Kegyeskedjék diszponálni fölötte! — válaszolta *Aurél* gróf mélyen meghajolva.

Ez körülbelül nyolc héttel ezelőtt történt. Azóta *Róka* mester rendszeren oktatta az arisztokrata ifjúságot a főrendiház társalgójában. Fényes kivilágításokat rendeztek, valahányszor „óra” volt. Lépcsőház, kupolaterem, folyosók, ruhatárak: ragyogtak a szikrázó villamosságtól. A szolgasereg sorfalat állott és földig hajolva fogadta Magyarország uralkodó osztályának isten kegyelméből való képviselőit. Es ta-

nultak-tanultak a grófnők és bárónők: kipirult arc-
cal, boldog hevületben lejtették a bosztont és gyön-
gően odahajoltak deli táncosaik vállához.

Ma este végül megtarthatták a vizsga-előadást.
A főrendiház még a rendesnél is jobban ragyogott
a fénytől, mintha csak a boldogságtól nem tudott
volna hová lenni, azért, mert az arisztokraták nem-
csak arra használják föl, hogy törvényeket hoznak
benn, hanem táncolnak, flirtelnek, sőt uram bocsá'
még izzadnak is benne.

A vizsga pompásan sikerült. Egyhangú volt a
vélemény, hogy az Almásy komtesz emelgette
legjobban a lábát. Néhány grófnő kegyes leereszke-
déssel megszólította a professzort:

— Gratulálok, kedves Róka, gratulálok. Nagyon
szép! Maga igazi művész.

És amíg a törvénykönyvek árnyékában a bosz-
ton pezsdítette az arisztokraták véré, azalatt a
Lloyd palotájában, a Dunaparton, Róka Pálnak a
testvére, Gyula, a lipótvárosi ifjúságot vizsgáztatta
le a táncból.

Sok víz fog lefolyni még a Dunán, míg a Li-
pótváros megteheti azt a kis utat, amely a Lloyd-
palotát az Aurél gróf palotájától elválasztja.

HIREK.

Tűzoltók — sofför szolgálatban.

Az autobusz sofförök sztrájkja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 23

Az autobusz sofförök sztrájkjában ma je-
lentős fordulat történt. Ugyanis a mai napon
az autobusz sofförjei jelentkeztek Szathmáry
Károly gépüzemigazgatónál s átvették munka-
könyvüket, ami állásukból való végleges elbo-
csátásuknak a jele.

Különben ma már közlekedett néhány auto-
busz a Deák Ferenc- és Batthyány-utcákon, dél-
után pedig megtették a rendes útjukat, a Sza-
badság-tértől a vasuti állomásig. Utasokat még
nem vittek, mert egyelőre csak próbameneteket
rendeznek az új sofförökkel.

Délután rendkívüli tanácsülésre gyűltek
egybe a városi tanács tagjai. Szathmáry Ká-
roly itt bejelentette, hogy sikerült neki a vi-
dékéről és a főváresből több olyan egyént ho-
zatni, akik már vezettek automobiloikat. Ezek-
kel most próbáltatja ki az autobuszokat. Az új
sofförök között van két aradi tűzoltó is: Mar-
ján Sándor és Mikalacsán Demeter, akiket há-
rom hétre ideiglenesen alkalmazni fognak az
autobuszoknál. Ezek ugyanis már tanulták az
autobuszokkal való bánásmódot, amikor a ko-
csik még újak voltak.

Sztankovics Milos tűzoltó-főparancsnok
épen akkor ment föl a városházára, amikor a
tanács az autobuszok ügyét tárgyalta. A pa-
rancsnok azt mondta, szeretné, ha a két tűzol-
tót nem vinnék el tőle, mert azok egyike, Mi-
kalacsán a gőzfeleskondónek fűtője is, s így
nagy szükség van rá. Azonban kérését nem
teljesítették. Így a két tűzoltót, amíg sofförködnek,
önkéntes tűzoltók fogják helyettesíteni. Szath-
máry különben ama nézetének adott kifejezést,
hogy csütörtökön már veszély nélkül használ-
hatja a közönség az autobuszokat.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelen-
tése szerint e hó 24-én az időjárás: hideg,
sok helyütt csapadék.

— Érdekes papválasztás. Makóról jelentik:
A makói ref. egyház Bereczky László phönix-
villei (Amerika) lelkészt választotta papjául.
Bereczky egy évvel ezelőtt azért jött haza Ame-
rikából, hogy a kivándorlás ellen szónokoljon
és mintegy három hónapig időzve itthon, kö-
rüljárta a legexponáltabb helyeket és a kíván-

dorlás ellen tartott meggyőző beszédek. Majd
visszatért Amerikába, hogy a kivándorolt ma-
gyarságot támogassa. Megválasztását egész
Makó lakossága osztatlan örömmel fogadta. Be-
reczkty megválasztásáról kábelben tudatták.

— A Kossuth asztaltársaság ülése. Nagy
érdeklődés mellett tartotta hétfőn este a Kos-
suth-asztaltársaság értekezletét. Az elnökség
elszámolt a Kossuth-szobor alapra beérkezett
ezen adományokkal: Néhaj Kormos katonai
öltönyeért 10 kor., Scheibel Vilmos 2 kor. 80
fill., M.-Radna község 22 kor. 60 fill., Almás
község 13 kor., Miksits István 50 fill., Zimmer-
mann János avatási emléke 1 kor. Összesen
49 kor. 90 fillér. — A vesztőhely megváltá-
sára: Czinczer J. és neje 2 kor., Gáji köz-
ségi iskola Bokor gyűjtése 8 kor. 40 fill., Láng
Lujza Felső-Szölnök, eljegyzése emlékére 10
kor., Herczegh Gábor és neje 2 kor. 80 fill.
Összesen 23 kor. 20 fillér. Megkeresik a gu-
rahonci cement-gyárat a még hiányzó 1 wag-
gon cement adományozása iránt. — Bemutat-
tatott az 1848—49-iki honvédegyelet nyugtája, a
sorsjegyek eladásából jutott 852. kor. 40 fillér
tőke és 4 kor. 10 fillér kamatról. A sorsjegyek
huzásának elhalasztását a Lottó igazgatóságá-
tól megkérték, egy a színházban március hó-
ban a Kossuth-szobor alapjára rendezendő ma-
tineére. Nagy lelkesedést keltett Láng Lujza
felső-szölnöki urileány adománytkisérő han-
gulatos levele. Ezek után kezdetét vette a
vesztőhely megváltására szövetkező egyesüle-
tek, társaságok és asztaltársaságok közös gyű-
lése, melyet az 1909. január hó 25-iki határo-
zat értelmében a Kossuth-asztaltársaság elnök-
sége hívott egybe. Képviselve volt a Székely-
Otthon, Asztalos Sándor Társaság, Jókendy,
Bur. Magyarvárosi és Barabás asztaltársasá-
gok, a Rákóczi társaság elnöksége levélben
mentette ki elmaradását. Kimondták, hogy a
szövetkező 1909. október 1-én lezárja a gyűj-
tést és a 13-as bizottságnak beszámol az ered-
ményről. A formális megalakulást csütörtökön
este 8 órakor tartják a „888“-ban. A szétkül-
dendő felhívás megszerkesztésével Bedő Árpád
dr. bizatott meg, hogy azt a csütörtöki gyű-
lésen előterjessze.

— A Westinghouse-gyár elnöksége. Egy fő-
városi lap jelentése szerint az aradi Westing-
house-gyár igazgatósági elnöksége a követke-
zőképen alakult meg: Elnök lett Láng Gusztáv,
a Láng L.-féle gépgyár beltagja, a fel-
ügyelő bizottság elnöke lett Fábry Sándor dr.,
az Acsev. vezérigazgatója, alelnöke pedig Del-
himanich Lajos dr. torontálmegyei alispán.

— Pertörítés a szerb felségárulónak?
Bécsből jelentik: Itt elterjedt hírek
szerint a király a zágrábi szerb fel-
ségértési pörben pertörítéssel élt. A
hír még megerősítésre vár.

— Az Aradi Villamossági Részvénytársaság
közgyűlése. Ma délután három órakor tartotta
meg az Aradi Villamossági rt. évi rendes köz-
gyűlést Pekár Imre elnöklete alatt. A köz-
gyűlés ma is csak formális volt, mint minden
esztendőben. Felolvasták a már ismert évi je-
lentést, s a mérleget, amelyből kitűnt, hogy az
évi nyereség 96,132.80 korona. Az évi jelen-
tést természetesen vita nélkül elfogadták.

— Felszámoló aradi szövetkezet. A magya-
rádi és ménesi bortermelők szövetkezte aradi
cég kimondta felszámolását s ezt az aradi tör-
vényszék cégjegyzékébe bevezettette. A szövet-
kezet utolsó éveiben annak összes részjegyei
Kende Artur tulajdonában voltak, aki a szö-
vetkezet borüzletét, amint ismeretes, eladta Ta-
gányi István örökösének. Most a szövetkezet
felszámolását a hivatalos lapban is közzé-
tették.

— Összeesküvés a дума elnöke ellen. Pé-
tervárról táviratozzák: A lapok egybehang-
zóan jelentik, hogy Chomjakov, a дума elnö-
kének házában vágott fa alá rejtett éles dina-
mittöltényt találtak. A bombát, mely 3 font di-
namittal volt megtöltve, összeesküvők helyezték
el. Szigorú vizsgálat indult meg.

— A pápa párbajj elfű. Rómából jelen-
tik: Az „Osservatore Romano“ szerkesztőjé-
t, mert párbaja volt, a pápa felszólította, hogy
kérje az állásától való elbocsátását.

— Háborús kaszárnyadatok. Ferenc Jóska még
nem izente a háborút se a szerbnek, se a magore-
nak, se töröknek, a baka máris benne van a puska-
ropogásban és nótát csinált a háborúról. Alföldi,
tuladunai bakák nagyban éneklik már a kaszárnyák-
ban, hogy aszongya:

Kapitány ur aszondta a káplárnak:
Maradj vissza, édes fiam, zupásnak.
Dupla lénung lesz a krixcsinszinek ára,
Masirozhatsz szerbiai határra.

Kapitány ur, köszönöm a jóságát,
Adj a másnak császár dupla lénungját.
Nem kell nekem rács menyecske, instállom,
Van énnékem odahaza gyönyörű szép virágom.

Vagy itt a másik, humoros kaszárnyanóta, leg-
frissebb hajtása a bakapoézisnek:

Nem mek pajtas abfirolni,
Elmek Belegrádba,
Oda költ most a magyar vér,
Aki nagyon drága,
Beütött az annexió,
Nyakunkon a rácság,
Jön a Befél, — szervusz babám,
Oda a barátság.

Mint ezebből látható, hiába tiltja a reglame, a
politizálást, a baka azért mégis beleliti az orrát a
diplomácia dolgaiba, hogy könnyítsen egyet a szive-
keserűségén.

— Megyadoit bankigazgatóság. Budapestről
jelentik: A szereplőinél fogva érdekes az a
pör, amelyet ma tárgyalt a budapesti büntető-
járásbíróság. Vádoltak voltak: Madarassy Beck
Gyula báró, Beck Miksa, Kronberger Lipót,
Frankl József, Megedüs Lóránt dr. és Peór-
Jakab, a Magyar Általános Takarékpénztár
igazgatóságának tagjai, akiket Horn Jakab
földbirtokos jelentett föl. A feljelentés azzal
vádolta meg az előkelő bankférfiakat, hogy ők
a törvény megkerülésével öt érzékenyen meg-
károsították. A panasz szerint a Magyar Által-
ános Takarékpénztár alkalmi sorsjegy-egyesü-
letet alakított, amelynek Horn is tagja lett, s
így károsodott 6 meg. Ugyanis a bank ennek
a törvényes alap nélkül alakult egyesületnek
47000 koronáért sorsjegyeket adott el, s erre a
tagok busásan ráfizettek. A mai tárgyalás al-
kalmából az ügyészi megbízott megállapította,
hogy a vád elévült, mert Horn elkésve tett
följelentést. Ezt maga a panaszos is beismerte
és visszavonta a vádját, mire az eljárást meg-
szüntették.

— Előjárásági választás. Medgyesegyháza
községben e hó 16-án előjáró választás volt.
A régi községi bíró, Szevevényi György lemond-
ott s helyébe Kitta Pált választották meg;
törvénybíró lett Gyarkó György.

— Egy nagystílusú szélhámos elfogatása. Ba-
járól táviratozzák: Az itteni esendőrség a kassai
esendőrség megkeresésére letartóztatta Bokor
Breuer Oszkárt és vele élő kedvesét, kit csa-
lással és több okirathamisítással vádolnak. A
letartóztatás Baja társadalmában kinos feltű-
nést kelt. Bokor két hónap előtt jött Bajára,
Sipos Imre hírlapírónak és nyelvmesternek
mondotta magát. Elegáns megjelenésével, kel-
lemes modorával befurakodott a legjobb kö-
rökbe, ahol nagyobb váltókölcsonokra jótállást
tudott elérni. Egy hónap előtt megszöktette a
bátaszéki jegyző leányát, kit most szintén le-
tartóztattak. Sipos álhírlapíróról a Bajai Köz-
lönyben most vasárnap egy cikk jelent meg,
melyben a bajai közéleti tényezőkről mond szí-
goru bírálatot. Letartóztatása két bajai előkelő
családot érint kinosan, kik Sipost mint roko-
nukat fogadták.

— **A vég nélküli tél.** Február végén vagyunk, amikor más években kellemes tavaszi napsugárban szokott fürödni az Andrássy-teri korzó aszfaltja, most pedig csontra fagyott hókegereg üli meg a gyalogjárót. Olyan kegyetlen hideg van február végén, amilyenre nem igen emlékeznek. A déli órákban ugyan alább száll ez, de alkonyattal és éjjel szinte velőkéig ható a hideg ereje. Ma este például Aradon, védett helyen — 12 fok *Rheumurt* mutatott a hőmérő. A szabad levegőn persze még többet mutathat. Bajáról azt jelentik, hogy erős hóviharak vannak és a hőmérő 13 fokot mutat.

— **Esküvő.** Ma délbén tartotta meg esküvőjét Bäck Artur tartalékos eszász. és kir. hadnagy, soborsini gőzfűrészgáros Donáth Elza kisasszonnyal, Donáth Simon aradi nagykereskedő bájos leányával. Az esketés tanúi voltak Weinberger János és Bernstein Manó. A fiatal pár nászutra Abbáziába utazott.

— **Üzelmek egy szubvenció szövetkezetben.** Szabadkáról jelentik: A Szabadkai Huskiviteli Szövetkezet e hónap 28-ra közgyűlést hívott össze, amelynek tárgysorozata két pontból áll: 1. A felügyelő-bizottság kieserése. 2. Az igazgatósági tagok elmozdítása. Ez a szövetkezet évek előtt alakult az állam 25 ezer koronás szubvenciójával, hogy a Balkánra szállítanak husárukat. Nemsokára azután átadták a szövetkezetet egy társaságnak, amely *Hartmann* és *Sonnen* kereskedőkre ruházta azt át. Az érdekeltek úgy találták, hogy Hartmann és Sonnen elkezelik a befolyt összegeket és vizsgálatot kértek a törvényszéktől, amely megállapította, hogy a két kereskedő visszaélt a bizalommal. Erre közgyűlést hívtak egybe, amelyen kimondották az igazgatósági tagok vagyoni felelősségét. A 28-iki rendkívüli közgyűlésen pedig elfogadják mozdítani az igazgatóságot.

— **Az erkölcstelen irodalmi termékek ellen.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Vianik* István, a IX. K. Tóth Kálmán-utcai elemi iskola igazgató-tanítójának a kezdésére, már négy év óta ad a tantestület a szülők számára népszerű előadásokat. Vasárnap délután volt legutóbb ilyen előadás, amelyen Kiss E. János reáliskolai tanár és iskolaszéki tag ismertette az ártalmas ponyvairodalom és a pornográfia termékeinek káros befolyását az iskolás gyermekekre. Az előadást, amelyet a hallgatóság nagy tetszéssel kísért, *Debreczeny* Miklós és *Zsuzfaly* Emil tanítók vetített képes fölolvasása fejezte be.

— **Felolvasó-esték a Kamarában.** Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara közgazdasági li-ceumában a héten két előadás lesz. Holnap, szerdán este, mint már jeleztük, *Stengl* Andor kir. iparfelügyelő tartja meg felolvasását a munkásvédelemről, szombaton este pedig Kreutzer Lipót dr., kolozsvári tanár az Önálló magyar bankról hirdetett előadását tartja meg. A magyar jegybank ügyének európai híré tudósa szombaton érkezik Aradra, s este nyolc órákor kezdi meg előadását, amely iránt már eddig is nagy érdeklődés nyilvánul meg város-szerte.

— **Alarcos rablók egy ügyvéd lakásán.** A csehországi Jungbutzlauból jelentik, hogy ott ma délbén *Maredet* dr. ügyvéd lakásába alarcos rablók hatoltak be és az ügyvédet megköltözték, azután pedig 5000 koronát elraboltak a pénztárából.

— **Halálos automobil-szerencsétlenség.** Pozsonyban *Szimek* Lajos és *Pollacsek* Elek motorkocsizásra indultak. A kocszi egy kanyarulatnál valami akadályba ütközött, úgy, hogy mind a ketten kiestek. *Szimek* Lajos a zuhanástól agyrázkódást szenvedett. Öntudatlan állapotában vitték a lakására, ahol nemsokára azután meghalt.

— **A törökországi bojkott.** A „Lokalanzeiger” jelenti *Konstantinápolyból*: A bojkottot itt a kormány rendeletei dacára sem szüntették be. Két osztrák gőzhajó saját esolnakain és saját embereivel volt kénytelen utasait part-raszállítani, mert a kikötő csajkásai velük szemben megtagadták a szolgálatot.

— **Gyilkos leányszöktetők.** Bajáról jelentik: Regőcén Haszinovics Lázó három legénybarátjával elszöktette Simovics Lázó leányát, Anicát és éjjel kocsin átvitte őrszállási rokonaihoz, hogy az esküvőjükig ott legyen. A rokonok azonban a leányt nem fogadták be és azt tanácsolták Haszinovicsnak, hogy a leányt vigye vissza szüleihez. Haszinovics hazafelé a leányt az országut mentén lévő kutba dobta, honnan ma tanyai emberek húzták ki holtan. Haszinovicsot három társával együtt a esendőrség letartóztatta.

— **Elzúllott segédjegyző.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy ma letartóztatták *Tulasovics* Gyula volt segédjegyzőt, aki évek óta szélhá-mosságokból él. Hivatalából sikkasztás miatt boesátották el; akkor Budapestre került, ahonnan titokban gyakran bejárt Budapestre. Legutóbb már a következő szélhámos-ságból élt: Bement különféle nyomdákba névjegyeket rendelni. A minták között kutatva, ellopta egy-egy előkelő ember névjegyet és az-al állásokra protezsált szegényebb pályázókat. Legutóbb be is juttatott így a vasúthoz egy altisztet, aki 200 koronát ígért neki, de csak 60 koronát tudott adni. A volt jegyző emiatt folyton fenyegette és zsarolta. Az altiszt meg-unta a zsarolást és feljelentette a zúllott em-bert, akit letartóztattak.

— **Segédjegyző választás.** Ujszentannai tudósítónk jelenti: A Silingyiára jegyzőnek meg-választott *Mangold* Lajos ujszentannai segéd-jegyző helyére, egyhangulag *Oszter* Nándor okleveles segédjegyző választott meg, ki már elfoglalta hivatalát.

— **Öngyilkos asszony.** Medgyesegyházán, mint tudósítónk jelenti, *Keskeny* Mihály asz-talos mester neje, ma hajnalban lakásának pad-lásán felakasztotta magát s meghalt. Oka való-szinűleg betegsége, mert már régebben beteg, hiszterikus rohamai voltak s egy izben már megkísérelte az öngyilkosságot, akkor a kutba ugrott, de kimentették. Most sikerült a terve.

— **Gyilkosság.** Az aradmegyei Somoskesz községben február 17-én, a községháza közelé-ben véres verekedés volt. *Bele* Pál ottani lakos este hét órákor ittas állapotban, minden elő-mény nélkül a lakása előtt megtámadta *Kra-jován* György 53 éves gazdálkodót, akit előbb késével összeszurkált, majd botjával fején su-lyos sebeket okozott, úgy, hogy az sérüléseibe ma éjjel meghalt. Az aradi ügyészség szigorú vizsgálatot indított.

— **Elveszett egy bordó színű bőr női tárcsa,** a színháztól az Eötvös-u. 6. számig, déli 1 óra táj-ban. A bersületes megtaláló kéri, hogy a tár-csát, ha megtalálja, csak a tárcsát átadni szíveskedjék. 972.

— **Szabó-féle parmai ibolya-szappan** a szap-panok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy hab-zása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem ver-senyezhet vele. Készíti: Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillért kapható minden gyógyszerárban s jobb divat-áru kereskedésben. Főraktár Aradon Vojtek és Weisz drogériájában. 47

— **Likőr aromák** kitűnő likőrök előállítás-ára; — házilag — Vojtek és Weisznál. 171

MULATSÁGOK.

Alarcos bál a kisjenői kaszinóban.

— A jegyzőegylet estélye. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 23.

Ma este fényes bált rendezett a kisjenői járás jegyző egylete, amely nagy részt kap a járás intelligenciájának nemcsak szellemi veze-tésében, hanem társasági mozgálmaiban is az irányítók között van. Ezt bebizonyította a mai alarcos bállal is, amelyet a kaszinó termeiben tartottak. A mulatság, amelyen nagyszámu, előkelő közönség vett részt, este 9 órákor kez-dődött s éjfélkor, amikor a tudósítást kaptuk róla, már emelkedett volt a hangulat. Jobbára vörös jelmezben voltak, némelyek azonban ren-des estélykosztümben jelentek meg. Ott volt *Csukay* Gyula főszolgabíró is, továbbá a járás-nak csaknem valamennyi jegyzője és a hely-beli intelligencia.

A rendezőség a hölgyek névsorát követke-zőkben állította össze:

Asszonyok: *Csukay* Gyuláné, *Schmidt* Elekné, *Bossányi* Kálmánné, *Braun* Fülöp-né, *Nusser* Edéné, *Geller* Kálmánné, *Fodor* Gé-záné, dr. *Grossz* Endréné, dr. *Popovics* Györgyné, özv. *Hisszinger* Nándorné, *Edes* Eleménné, *Sza-lay* Károlyné, *Nákovics* Ignác-né, *Mayer* Li-pótné, *Niederhauser* Rezsóné, özv. *Korber* Bé-láné, *Tabajdy* Károlyné, *Barna* Eleménné, özv. *Eleméry* Jenőné, *Réthy* Lipótné, stb.

Leányok: *Eleméry* Ilona, *Magda* és *Ma-riska*, *Forber* Vilma, *Szalay* Margit, *Zachariás* Mici, *Gilly* Ilonka és *Hedvig*, báró *Dittfurt* Oszti, *Mike* Irénke, *Mayer* Mici, *Schlesinger* Ilonka, stb.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A Sulkovszky-Tagányi válópör epilógusa.** Évekig húzódott az a válópör, amelyet *Sul-kovszky* Ida hercegnő indított férje, *Tagányi* Sándor dr. aradi ügyvéd ellen. A bíróság nem-rég kimondta a választ, amelynek érdekes elő-zményei voltak. Mikor a hercegnőt elutasító ítéletet a felsőbb fórumok is helybenhagyták, a hercegnő jogi képviselője, *Pollacsek* Sándor dr. ügyvéd tárgyalásokat kezdett *Tagányi* Sán-dor ügyvédjével. *Steinhardt* Mór dr. A két ügyvéd tárgyalása eredményre vezetett, mert peren kívül nemesak a vagyoni jogi igényekre vonatkozólag jött létre békés megegyezés, ha-nem a válópör lebonyolításába is mind a két fél kölcsönösen beleegyezett. Most már *Tagá-nyi* Sándor indította meg a válópört *Sul-kovszky* Ida hercegnő ellen, amelyben hűtlen elhagyás címen kérte a házasság felbontását. Az aradi kir. törvényszék néhány héttel ezelőtt kimondotta a választ és az ítélet jogerőre is emelkedett. Ugy látszik azonban, hogy *Stein-hardt* Mór dr. és megbízója, *Tagányi* Sándor között a válópör költségeinek kiegyenlítésénél differenciák támadtak, mert *Steinhardt* dr. teg-nap két rendes pert adott be az aradi kir. tör-vényszéknél, amelyben ügyvédi díjai és költ-ségei címen 21,173 kor. 93 fillért meg 14.030 koronát kér *Tagányi* Sándorral szemben megállá-pítani. A 35,103 kor. 93 filléres ügyvédi költ-ség perének *Lukács* törvényszéki bíró az elő-adoja.

§ **A bajai millió.** Bajáról jelentik: E hó 24-én kezdik meg a szegedi kir. táblánál a bajai bank ismert millió bűnpörének felebb-viteli tárgyalását. A tábla *Perjessy* bíró elő-adásában mindenkéltű bizonyítási eljárást foganatosít *Wagner* Sándor könyvelő, *Prigly* Károly bankpénztáros, a törvényszék által fel-mentett vádlottak előterjesztésére. Holnap ki-hallgatják *Sziklay* Illést, a bank állandó sor-sjegyűgynökét, ki a táblához közvetlenül betérjesz-tett nyilatkozatában előadja azon új döntő-körülményt, hogy hiteles könyvei szerint a nyerő sorsjegyet sohasem adta el és az a nye-remény kisorsolásakor a bank tulajdonát ké-pezte. Kihallgatják ezután a szegedi törvény-szék állandó bankszakértőit, hogy mily sor-rendben végezte *Wagner* a sorsjegykönyvelést és szabályszerűen végezte-e. E kettős körülménytől függ most már a pör kimenetele.

§ Az ügyvédi kamara közgyűlése. Az aradi ügyvédi kamara március 28-án d. e. 10 órakor tartja hivatalos helyiségében rendes évi közgyűlést. A közgyűlés tárgyai a következők: 1. A választmány jelentése lefolyt évi működéséről. 2. A választmány által az 1874. 34. t. e. 27. §. 9. pontja szerint megállapított évi jelentés. 3. Az ügyrend módosítása. 4. Az elmúlt évi számadások felülvizsgálása. 5. A folyó évi költségeloirányzat megállapítása és mikénti fedezésének meghatározása; ezzel kapcsolatban a tisztviselők és kezelő személyzet fizetésének megállapítása. 6. Lemondás folytán megüresedett egy országos ügyvédi gyám és nyugdíj intézeti közgyűlési kiküldöttnek titkos szavazás útján való megválasztása.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujradí havi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujradí, február 23.

Ami a tél beköszöntőjének elején elmaradt, most kétszeresen kapjuk: a hideg, állandó fagy és havazás egymást váltják fel.

A vetések a hótakaró alatt most biztonságban vannak.

A gabonaüzlet irányzata többek között a háborús hírek hatása alatt szilárd.

Elkelt a mai piacon:

— mm. buza	12:30—13:00
— mm. tengeri	6:30—6:40
Rozs	9:50—9:60
Zab	7:60—7:70
Arpa	7:40—7:50

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 23.

Kínálat, vételkedv gyenge, 8 ezer métermázsra elkelt 5—10 fillérrel magasabb árakon.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	13.39—13.40	13.37—13.38
Tengeri májusra	7.47—7.48	7.43—7.49
Rozs áprilisra ...	10.60—10.61	10.56—10.57
Zab áprilisra ...	8.89—8.90	8.86—8.87
Buza 1909 októberre	11.47—11.48	11.45—11.46
Rozs októberre ...	9.68—9.69	9.66—9.67

Zárul 5 órakor.

Oestrák hitelrészvény ...	621.25
Magyar hit részvény ...	722 —
Városi villamos vasúti részvény ...	259 —
Közuti vasút részvény ...	167.50

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 23. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400—401 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 140—141 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő sulyban 139—140 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 39—140 fillérig.

Szertiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Szertélszám: Február hó 19. napján volt készlet 19.498 darab, február 20. napján folthajtatott 165 darab, február 20. napján elszállított 92 darab, január 21. napjára maradt készletben 19.561 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: változó.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi február hó 24-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Kovács Mihály vendégfelleptével:

A három testőr.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Pollacsek	Kovács M.	Hortovay	Ditrői Mór.
Róza, neje	Zalai Margit.	Kosniczky	Leővey Leo.
Liza, húga	Kőrössi Juci.	Latorka	Faludi K.
Ratkay	Delly Lajos.	Csernay	Kulcsár L.
Flóris báró	Mártont R.	Nagy János	Szabó László.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. február hó 24-én, szerda:

1. A szép parasztleány. Dráma. — 2. Itt a fejedelmé. — 3. Vizeses k. Te mesztet után. — 4. Zenélő aratók. Színes látványosság.

Tíz perc szünet.

5. Muzsából rendőr. Kacagtató. — 6. Kínai lakodalom. Természet után. — 7. Kis Kohn főnyereménye. Kacagtató. — 8. Vercingetorix. Színes. — 9. Bika viadal Nimesben. Látványosság.

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra koránkor be lehet menni.

Az előadások a att a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Szivem legmélyebb fájdalommal mondom köszönetet mindazon nemesszívű ismerős és jóbarátainak, kik felejthetetlen drága jó férjem

Vojtovits Ödön

eltakarítása alkalmával megjelenésük által fájdalmamat enyhíteni kegyesek voltak, de különös köszönetemet fejezem ki nagys. Róka József pénzügyi igazgató urnak, Embey Iván h. igazgató urnak, Kriza Akos pénzügyi felügyelő urnak, a helybeli és vidéki biztosok, szemlések és fővigyázó uraknak, a t. ismerős és jóbarátainak és mindazoknak, kik a boldogult ravatalára koszort helyezni szivesek voltak.

Arad, 1909. évi február hó 23-án. 971

Özv. Vojtovits Ödönne

1909. február hó 24-én

Hering-Schmaus

a Millenium sörcsarnok és éttermében.

949

PICHLER SÁNDOR
PAPIROS, ÍRÓSZER ÉS ÜZLETI-KÖNYV
RAKTÁRA.
ARAD
TELEFON 303. SZABADSÁG-TÉR 1 sz.

Steckenpferd-Bay-Rum

766

Legjobb fejeviz
különösen korpa és hajhullás ellen!

— Mindenütt kapható. —

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószer kereskedésében

661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-

papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

4761 - 1909. sz.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy az aradi vízvezeték vizének használata tárgyában 9369 - 203 - 94. szám alatt alkotott és ma még érvényben levő szabályrendeletnek 23. szakasza értelmében megalakult bizottság által a mellékvezetékek előállításával és berendezésével összekötött munkákra vonatkozólag összeallított árjegyzéket 1909., 1910., 1911. évekre való érvénnyel a következőkben hagytuk jóvá:

Vízvezeték összeköttetés az utcai főcsőtől a vízmérőig.

1. 1 folyó méter földkiemelés és visszafurkolás	1 kor. 90 f.
2. 1 " " kövezet felszakítás és helyreállítás	1 " 50 "
3. 1 m ³ uj kövezet	2 " 60 "
4. 1 folyó méter asfalt felszakítása és helyreállítása	
5. 1 m ² uj asfalt (az asfalt tsg. eredeti számlájánál	10 %-al több)
6. 1 drb. alapfal áttörése és helyreállítása	3 " 30 "
7. 1 drb. utcai főcső megfurása	6 " 90 "
8. 1 csőköti szeleppel felszerelve 80 mm. csőhöz	20 " 70 "
100 mm. csőhöz	21 " 80 "
1 drb. csőköti szeleppel felszerelve 15 mm. csőhöz	28 " — "
200 mm. csőhöz	24 " 20 "
225 " " "	25 " 30 "
250 " " "	26 " 50 "
300 " " "	28 " 80 "
350 " " "	31 " 10 "
9. 1 drb. "beépítési készlet utcai szekrényvel	18 " 40 "
10. 1 " " " " szerelése	3 " 50 "
11. folyó méter 25 mm-es horganyozott vas nyomócső	3 " 50 "
12. 1 drb. csőkapcsoló és fém boss	1 " 20 "
13. 1 drb. főlzáró fém csap 25 mm.	9 " 50 "
14. 1 drb. vízmérő akna vasajtóval rendes nagyságban	25 " — "
15. 1 drb. vízmérő akna öntött vas fedővel 1.20 h., 0.70 sz., 1'30 mély	75 " — "
16. 1 drb. összeköttetés a vízmérővel	4 " — "

Arad szab. kir. város tanácsának 1909. évi február hó 13-án tartott üléséből.

A városi tanács.

Csongrádmegye Szentés városában a főpiactéren fekvő

Központi szálloda és vendéglő

teljes berendezéssel együtt, vagy anélkül is

több évre bérbe kiadó.

A helyiségek bármikor megtekinthetők. Ajánlatok e hó végéig a tulajdonos Szentési központi takarékpénztárhoz nyújtandók be.

941

1908—1909. kh.

Hirdetmény.

A magyar kir. földmivelésügyi miniszterium által 14500—VI—3. sz. alatt a cserebogarak irtására kiadott utmutatást a következőkben teszem közhírré:

A cserebogarak irtásának legcélszerűbb módja a cserebogarak összeszedése és elpusztítása. A szedést mindjárt a bogarak első megjelenésekor kell megkezdeni, hogy elpusztítsuk azokat, még mielőtt petéiket lerakták volna. Minthogy napos időben és estefelé a bogarak élénken repkednek, legjobb a cserebogarakat reggel, vagy borus időben nappal is gyűjteni, a midőn a bogarak meg vannak gémberedve, vagy halátszínre a fáról könnyen lerázhatók. Szedéskor nagy gond fordítandó a magányosan álló, vagy az ültetvények szélén lévő fákra, a melyeket e bogár különösen föl szeret keresni.

A cserebogarat szedő munkásokat legcélszerűbb az összegyűjtött bogarak mennyisége szerint, tehát kiló, vagy liter számra (1 kl. mintegy 1060 drb. cserebogár) fizetni, mert így a szedők jobban igyekeznek; mivel azonban az ilyen szedők buzgóságukban a fákat (főleg a gyümölcsfákat) nem igen kimélik, azért a gyümölcsfákról célszerűbb a szedést kellő felügyelet mellett napszámossal végeztetni. Ennek az lesz a jó oldala, hogy az ide-oda való méregetéssel nem pazaroljuk az időt, mint ahogyan az a mennyiség arányában fizetett szedők alkalmazásánál történne.

Az alacsonyabb fáról a cserebogarakat egyszerűen rázzuk le; magasabb törzsű fáknál azonban a rázáshoz hosszú nyelű horgokat alkalmazzunk, vagy ha a szedők között fiatal suhancok akadnak, akkor azok másszanak fel a fára és úgy rázzák meg annak ágait egyenkint. A rázás hirtelen erős legyen és rövid ideig tartson, hogy a bogár egyszerre essék le; a fának ide oda való lóbálásakor az erősen megkapaszkodó bogarak nem hullanak le.

Szedéskor legcélszerűbb a cserebogarakat szélesszáju, belül máz és félig vízzel megtelt cserépfazékba gyűjteni, amelynek tartalmát, még mielőtt a fazék egészen megtelnék, időnként ki kell önteni egy nagyobb edénybe (vízzel félig telt hordóba, kádba) vagy zsákba.

Az elpusztítás többféle módon történhetik. Az összegyűjtött cserebogarakat kemény talajon (uton) agyon lehet tiporni vagy ö-szegyő-möszölni; a kádba szedett bogarakat pedig le lehet forrázni és gödörbe önteni, a mely gödröt azután be kell temetni.

A nagymennyiségben összegyűjtött cserebogarat érdemes mester-séges trágya készítésére felhasználni oly módon, hogy a bogarakat földdel és oldatlan mésszel, tűzfahulladékkal összekeverjük, mely utóbbi a bogarak rothadó tetemtömegét az átható kellemetlen szagtól is megfosztja. A feldolgozandó cserebogártömeghez annyi föld, mész vagy turfa kell, a mennyi elég, hogy az előállított trágyatömeg büzös szagát elveszítse.

Fontos védekezési mód cserebogarak ellen az is, ha lárvájukat, tehát a földben élő pajorokat irtjuk, a melyek különben szintén igen kártékonyak.

A pajorok irtására legalkalmasabb idő a földforgatás, kapálás és szántás. Kapálás és forgatáskor a felszínre kerülő pajorokat agyon kell ütni, szántáskor pedig, ha sok a pajor, érdemes azt az eke után járó olcsó napszámossal fölcsedetni. Itt is tanácsos a pajorszedő munkás figyelmét némi pénzbeli jutalommal lekötni.

A pajorokat szintén lehet értékesíteni, még pedig, ha csak kis mennyiség van belőle, akkor azt baromfival etetjük meg, hogyha pedig sok van, akkor trágyának dolgozzuk fel.

Arad szab. kir. város kapitányi hivatala, 1909. február hó 4-én.

Sarlot,
főkapitány.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle Anagallin használata által, nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással együtt 70 fillér.

Fagyás

ellen kitűnő, a maga nemében páratlan jó hatású szer a „FRIGIN”. Ara egy üvegnek 70 fillér. Fagyviszketegséget és fagydagánatokat biztosan megszüntet.

Ideális

legjobb, legtartósabb gummi óvszer a „NITER”, a világ legjobb preservativa. — 6 darab egy eredeti dobozban 2 korona.

Dr. Székely Károly

aradi fogorvos
„Odur”
szájviz és

fogpora egyedüli raktára. Egy üveg szájviz ára 2 korona, 1 doboz fogpor 1 korona.

Hajvesztő

„Depillor”. E csodahatású szerrel minden oly helyről, ahol a hajnövés alkalmatlan, mint az arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara utasítással együtt 1 korona.

191

Fenti szerek kaphatók az egyedül készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben. —

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellőre,
kertészre.kulcsárra,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

Aki

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
választerü-
letet.kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

Aki

eladni kíván

butort,
zongorát,
borf.,
gyümölcsöt,
gabonát.üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatát használja.

Kataságilag engedélyezett

kiadás könyvek, papíráruk és író-
szerekben üzletáthelyezés miatt
Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és
írószer kereskedésében, Weitzer
János-utca. 173

Az új bortörvény által előírt

bornyilvántartási iverk és könyvek,
melyek vezetése minden bortermé-
lőre, borkereskedőre, vendéglősre,
egyszóval minden boreladással fog-
lalkozó pincetulajdonosra kötelező,
legújtanysabbban kaphatók ivenkint
vagy bekötve Kerpel Izso könyv-
és papirkereskedésében, Aradon.
Videki megrendelések azonnal el-
intéztet nyernek. Telefon 385. sz. 262

Májustól kiadó

4 szobás lakás Láhner György-
utca 7a. sz. a.

Tulzsfolt raktáram

következtében antiquar könyveket
és különféle papírárukat beszer-
zési áron alól kiárutok. Tolnai
Világlapját összes kedvezményekkel
eredeti árban házhoz szállítom.
Krausz Paulin Színházépület. Tele-
fon 511. 291

4211—1909.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy a m.
kir. kereskedelemügyi miniszter
6767—1909. sz. a. kelt leirata sze-
rint a máv. igazgatóságát felhívta,
hogy az állami és törvényhatósági
új közutak építési céljaira szüksé-
ges kőanyagokra (terméskő, ka-
vics, zuzalék) a múlt évben fenn-állott összes mérsékelt díjtételeket,
a hirdetés mellőzésével, szolgálati
uton, s 1909. évi január hó 1-től,
visszavonásig, de legtovább 1909.
évi szeptember hó 30-ig terjedő
érvénnyel változtatlanul ujtassa meg.
Arad, 1909. évi február hó 12.

A városi tanács

DIAMANT FERENC

villanyvilágítás, telefon és csangó berendező

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohos-udvar.)

Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzótestek, iverlampaszenek,
rechaud-k acetylen égők, üveg-
felszerelések: hengerek, ernyők,
tulipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 227

Egy

modern ház
eladó.

Cim a kiadóhivatalban. 944

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhát. 211

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

NAGY DIVAT KELME ELADÁS.

A raktáron levő összes divatkelmek e hó végéig leltározás
miatt gyári áron adatnak el.E jó alkalmat tessék kihasználni és üzletemet meglátogatni
sziveskedjék.

Tisztelettel

701

HOFFMANN SÁNDOR ARAD.

Színház-épületben.

Kérem a cégre ügyelni!

Kérem a cégre ügyelni!

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája

Nyomott Kurzwel János és Társa budapesti festékgyárának festékével.

Eladó

100 mtrm.

gyepszéna
Uj-Szt.-Annán.Bővebb felvilágosítást
ad Adelmann Károly
takarékpénztári igaz-
gató. 950

Telephon 2. szám.

Borkereskedők!
Vendéglősök!Korcsmárosok!
Az új bortörvény elő-
írása szerintiBornyilvántartási
könyvek
Pichler Sándorpapiros, írószer és irodai cikkek
kereskedésében kaphatók
Arad, Szabadság-tér 1.
Telefon 308. sz. 847

Videki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Zsinór díszek.
fekete és szí-
nes. — Húchók
nagy választé-
kban.Gombok, díszek
és kellékek
már érkeztek.